

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra občanské výchovy a filosofie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Koronavirová krize v České republice a její reflexe ve vybraných médiích
The coronavirus crisis in the Czech Republic and its reflexion in selected
media

Denisa Klbiková

Vedoucí práce: PhDr. Josef Straceny, CSc.
Studijní program: Specializace v pedagogice
Studijní obor: Dějepis se zaměřením na vzdělávání – Základy společenských věd se zaměřením
na vzdělávání

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Koronavirová krize v České republice a její reflexe ve vybraných médiích potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 16. 2. 2022

Denisa Klbiková

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala vedoucímu své práce PhDr. Josefu Stracnému, CSc., za čas, trpělivost, za poskytnutí rad, cenných připomínek a za profesionální přístup během konzultací mé bakalářské práce.

ANOTACE

Bakalářská práce pojednává o mediální reflexi koronavirové krize ve vymezených zpravodajských serverech v určitém období. Teoretická část práce se věnuje médiím, masmédiím a jejich druhům, charakteristice a vývoji těchto druhů. Dále práce předkládá mediální komunikaci a její úlohu ve společnosti, pohled na koronavirovou krizi v České republice ve vybraných internetových portálech v určitém období a s tím související skutečnosti. Prostor je rovněž věnován komunikaci zpravodajských serverů a médií vůči veřejnosti. Empirická část práce se zabývá analytickým rozbohem dvou zpravodajských serverů iDNES.cz a iROZHLAS v období 1.– 31. 3. 2020 a 1.– 31. 3. 2021. Rozebírána je převážně různorodost vydaných publikovaných sdělení o uvedené koronavirové krizi z bloku dvou odlišných zpravodajských serverů.

KLÍČOVÁ SLOVA

média, masmédia, koronavirus, koronavirová krize, Česká republika

ANNOTATION

The bachelor thesis focuses on the reflection of coronavirus crisis in the media from different points of view of several different newsletters in a specific period of time. The theoretical part deals with media, mass media - their types, their characteristics and development. Furthermore, the thesis concentrates on media communication and its role in the society, the view on the coronavirus crisis in the Czech Republic from the chosen internet websites in the specific period of time and the events connected to it as such. Besides the mentioned above, the thesis deals with the communication between the media or the news services and the society. The corpus consists of analytical analysis of two news agencies – iDNES.cz and iROHLAS from March 1 to March 31, 2020 and from March 1 to March 31, 2021. The analysis puts emphasis especially on analyzing the heterogeneity of the published information about the coronavirus crisis from two different news agencies.

KEYWORDS

media, mass media, coronavirus, coronavirus crisis, the Czech Republic

Obsah

1	ÚVOD	7
2	MASMÉDIA	8
2.1	ÚVODNÍ VYMEZENÍ MASOVÝCH MÉDIÍ	8
2.2	CHARAKTERISTIKA MASMÉDIÍ	8
2.3	DRUHY MASMÉDIÍ A JEJICH VÝVOJ.....	9
2.3.1	<i>Tisk a periodický tisk</i>	10
2.3.2	<i>Rozhlasové a televizní vysílání</i>	11
2.3.3	<i>Nová média</i>	12
2.3.4	<i>Internet</i>	14
2.3.5	<i>Sociální sítě</i>	14
3	MEDIÁLNÍ KOMUNIKACE A JEJÍ ÚLOHA VE SPOLEČNOSTI	16
3.1	PŮSOBNÍ A VLIVY MASOVÝCH MÉDIÍ.....	16
3.2	VÝVOJ MEDIÁLNÍCH TEORIÍ ÚČINKU	16
3.2.1	<i>Agenda setting</i>	18
3.2.2	<i>Teorie zázračné střely</i>	19
3.2.3	<i>Teorie selektivního vlivu</i>	19
3.2.4	<i>Teorie mocných médií</i>	21
3.2.5	<i>Teorie nepřímého vlivu</i>	21
3.2.6	<i>Teorie vlivu médií</i>	22
3.3	DRUHY PŮSOBNÍ MÉDIÍ.....	22
3.3.1	<i>Krátkodobé a dlouhodobé působení masmédií</i>	22
3.3.2	<i>Přímé a nepřímé působení</i>	23
3.3.3	<i>Plánované a neplánované působení masových médií</i>	23
4	VÝSKYT KORONAVIRU V ČESKÉ REPUBLICĚ A JEHO REFLEXE V MEDIÁLNÍM PROSTORU	24
4.1	OBECNÉ INFORMACE O KORONAVIRU.....	24
4.2	CHARAKTERISTIKA ONEMOCNĚNÍ	25
4.3	COVID-19 V ČESKÉ REPUBLICĚ	25
4.4	ŘEŠENÍ: PREVENCE, VAKCINACE A OČKOVÁNÍ	30
5	PRAKTICKÁ ČÁST – KORONAVIROVÁ KRIZE V ČESKÉ REPUBLICĚ A JEJÍ REFLEXE VE VYBRANÝCH MÉDIÍCH	33
5.1	MASMÉDIA V KORONAVIROVÉ KRIZI.....	33
5.2	JAKÝ JE SKUTEČNÝ OBRAZ MÉDIÍ?	35
5.3	REFLEXE PUBLIKOVANÝCH SDĚLENÍ.....	38
5.4	METODOLOGIE VÝZKUMU	38

5.5	VZTAH MÉDIÍ Z HLEDISKA OTÁZEK A HYPOTÉZ.....	39
5.6	ZPRAVODAJSKÉ SERVERY	40
5.6.1	<i>iDNES.cz</i>	40
5.6.2	<i>iROZHLAS</i>	41
5.7	VLASTNÍ ANALÝZA ZPRAVODAJSKÝCH SERVERŮ VE VZTAHU KE KORONAVIROVÉ KRIZI.....	41
5.7.1	<i>Březen 2020</i>	42
5.7.2	<i>Březen 2021</i>	49
5.8	VÝSLEDKY ANALÝZY	53
6	ZÁVĚR	55
7	SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ	56
7.1	ODBORNÉ PUBLIKACE	56
7.2	INTERNETOVÉ ZDROJE.....	57

1 Úvod

Koronavirová krize je společenským tématem, které se v rychle rozvíjejícím světě médií stalo každodenním. Bezprostřední přístup k nejrůznějším médiím máme téměř všichni. S tím souvisí i aktuálnost světa, jelikož dnes a denně se nové informace obměňují. Tato bakalářská práce popisuje doposud neprobádané spojení, čímž je téma koronavirové krize a médií.

Cílem práce je popsat a stručně představit masmédia a jejich propojení s koronavirovou situací v České republice, následně také komparace vybraných zpravodajských médií. Ta jsou zvolena subjektivně dle typu – v tomto případě se jedná o nová média, resp. internetová zpravodajství.

V teoretické části práce jsou představena masmédia a jejich vývoj. Dále je popsáno dělení na tisk, rozhlas a televizi, nová média, internet a sociální síť. V práci budou stručně charakterizovány uvedené druhy. Jednotlivé kapitoly se věnují komunikaci médií s důrazem na působení a vlivy masových médií a druhy mediálních teorií účinku. Vymezení vlivu a účinku médií je důležité pro celkové pochopení existujícího ovlivňování koronavirové situace v součinnosti s masmédií. Integrální součástí práce je i teoretické zpracování a postupný vývoj koronavirové situace v České republice, která se dotkla celé společnosti. Tímto se bakalářská práce snaží vymezit všechna východiska pro následnou komparaci médií a obsahovou analýzu.

O tom, jak se zpravodajské servery se snažily vytvořit pohled čtenářskému publiku na problematiku situaci, pojednává praktická část práce. Na základě odborné literatury a zpracovaných postřehů byla soustředěna pozornost na vymezená období v době pandemické situace v oblasti České republiky. Následně budou zkoumány zanalyzované rozbory, které budou provedeny jak z hlediska vizuálního vzhledu, tak i ve spojitosti s obsahovou částí. Důraz bude kladen na počet sdělení publikovaných ve vymezeném období a jejich jednotlivé prvky, a to převážně titulní nadpisy.

V empirické části práce byla zvolena metoda kvantitativní obsahové analýzy z důvodu vhodného množství online dat. K zodpovězení hlavních výzkumných otázek slouží související hypotézy. Závěrečná část práce se zaměřuje na výsledky analýzy, která dokládá cíl této práce. S ohledem na problematičnost a téma práce jsou veškerá data, informace, koronavirová čísla zohledňována do vymezeného data, kterým je 16. 2. 2022.

2 Masmédia

2.1 Úvodní vymezení masových médií

Slovo médium je podle slovníku mediální komunikace (Reifová & kolektiv, 2004, str. 139) „obecně to, co existuje uprostřed a vzájemně spojuje dvě nebo více stran. Prostředek komunikace, masové komunikace nebo mediální komunikace.“ Médium zprostředkovává kontakt mezi komunikátorem a adresátem, je veřejným sdělovacím prostředkem a přenáší informace v různých formách za různým účelem. Hromadné sdělovací prostředky (dále jen „masmédia“) zprostředkovávají informace, zábavu a sdělení velkému množství populace ve velmi rychlé časové frekvenci. Masmédia jsou takové prostředky, které jsou schopny předkládat informace velkému množství veřejnosti. Pod pojmem médium se skrývá úloha spojená s technologiemi, které pomáhají zprostředkovat informace lidem, již stojí v produkci mediálního obsahu. (Jirák, Köpplová, 2009/2015, str. 34)

Podle Michaela Kunczika (1995, str. 32) je masová komunikace pokládána za nástroj ke stabilizaci vládnutí. Masová komunikace je velmi funkční a adekvátní a je používaná v moderní současné demokracii. V současné době se masmédia vzájemně prolínají. Mimo jiné slouží jako prostředek masové komunikace s veřejností. Pojem médium lze významově charakterizovat jako přenos informací pro veřejnost či jako bohatý systém sloužící k prostředku masové komunikace. (Osvaldová, Halada, 2007, str. 119)

Podle Denise McQuaila (2009, str. 64) lze říct, že nejobecnější shoda ve vnímání masových médií je na tom, že mají obrovský vliv a dosah. Proto se ve veřejném prostoru ukotvil významový pojem „masový“. Přesto mohou existovat názory, že masová média představují i negativní riziko pro společnost.

2.2 Charakteristika masmédií

Masmédia se systematicky rozdělují do několika sektorů, které jsou specifické svými prostředky a obsahem vydaných informací. Z každého mediálního odvětví existuje celá řada zástupců. Jedná se o tisk a periodický tisk (noviny či časopisy), rozhlasové a televizní vysílání a nová média. S odkazem na dnešní tzv. *uspěchanou dobu* jsou již zařazena k masmédiím i nová média, kam spadá internet a sociální sítě. Mezi ty z nich, které jsou důležitým mediálním prostředkem, řadíme Facebook, Instagram, Twitter, Clubhouse, Snapchat a mnohé další. Podle Ivana Breziny (2000, str. 5) teoretici masové komunikace hovoří o tom, že masmédia mají obrovský dosah. Současně lze konstatovat, že by bez mediálního světa žádná informace

nedosahovala ve veřejném prostoru takového ohlasu. Masová média jsou nejvýznačnější a zároveň nejsilnější politickou stranou (Brezina, Knižák, 2000, str. 69). Mezi nejdůležitějšími třemi aspekty, které charakterizují média a mediální komunikaci, jsou: (1) Média užívají různé sdělovací technologie. (2) Masmédia mají společenské postavení, které přenáší vliv a dosah na sociální vztahy. (3) Masmédia se účastní utvářením kulturního prostředí. (Jirák, Köpplová, 2009/2015, str. 90)

Masmédia předkládají uplynulé i aktuální události a dávají zprávám obraz, jak na skutečnosti nahlížet. Důležité je zmínit, že aktuálnost vydaných informací se liší u nových médií, kde lze oznámení sdílet bezprostředně pomocí internetu a sociálních sítí, například pomocí živého vysílání z místa dění. Dle konceptu veřejného mínění se jedná o souhrn mnohých názorů a hodnocení, které jsou vyjadřovány společností.

2.3 Druhy masmédií a jejich vývoj

V současné době existuje velká část masmédií, která své vydané informace publikují jak pomocí tzv. starého média, tak prostřednictvím nových médií, tedy sdílením obsahu na internetu a na sociálních sítích. Zpravodajská média se sociálními sítěmi představují mohutný nástroj platformy, který zprostředkovává informace v obrovském rozsahu. Jak bylo nastíněno, média lze rozlišovat na stará a nová média, která se od sebe liší v mnoha směrech. Nejdůležitějším faktorem je okamžitá možnost čtenáře reagovat. Nicméně i u tzv. starého média je oboustranná komunikace znatelná.¹ Další principiální rozdíl představuje skutečnost, která spočívá v soustředěnosti tzv. starého média. Například u nového média přetrvává ukazatel vnímání v každém z nás. Nicméně ať je staré či nové médium odlišné v mnoha směrech, oboustranná komunikace je znatelná i u tzv. starého média. Principiální rozdíl představuje fakt, že tzv. klasické médium vydává méně zdrojů informací, zatímco nová média čerpají z více zdrojů a mívají mnoha uživatelů. V současné době masová média publikují zpravodajství, sdílejí publikovatelný obsah na sociální síť, kde lze hned reagovat pomocí diskusního vlákna. Nová média umožňují rychlé reakce či komentáře k vybranému obsahu. Jak nová média, tak i ta stará se neustále rozvíjejí a reflektují aktuálnost dění. Postupně bude rozebírán vývoj a charakteristika jednotlivých druhů médií.

¹ Staré či nové médium? Které změní svět? (Mediář.cz News Media.cz [online]. [cit. 2021-07-06]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/nova-media-asi-zmeni-svet/>)

2.3.1 Tisk a periodický tisk

Tisk a periodický tisk se zařazuje k médiím, která mají již nespočet historických milníků spojených s významnými událostmi. Zároveň nelze jednoznačně určit, které médium má jaký vliv či dosah. První velký milník byl vynález knihtisku, který představoval průlom ve výrobě a distribuci knih. V pozdější době hraje tento objev nezastupitelnou roli při rozvoji nejen knih, ale zejména tisku. Právě k jeho rozšíření přispěl rozvoj dopravního spojení, které zintenzivnilo přesun informací z bodu A do místa B.

V 16. století dochází k rozmachu jednorázového tisku, přičemž se jednalo o neobvyklé sdělování událostí, které se přihodily v životě prostých lidí – přírodní zkázy, útrapy či jiné životní situace. (Jirák, Köpplová, 2009/2015, str. 68)

Díky lidskému pokroku a průmyslové revoluci v 19. století dochází ke klíčovým společenským událostem, jako byl vznik a následná výroba periodického tisku. Význam periodika a pravidelného informování vzniká v rozvinutých zemích na evropském kontinentu (Jirák, Köpplová, 2009/2015, str. 68). Následně se rozvinula distribuce deníků a tisku, která se zaměřovala pouze na politické dění. Stejně jako v současné době, tak i v minulosti mohla masová média dosahovat vlivu napříč společnostmi. Dobová periodika se zaměřovala na snahu přenést informace jako v dnešním světě.

V současné době lze vydávat tisk dvoufázově buď periodicky, nebo neperiodicky. Dle § 1 odst. 1 zákona č. 37/1995 Sb.² o *neperiodickém tisku* se pro účely k veřejnému šíření informací řadí převážně odborné publikace, zatímco dle § 3 odst. a) zákona č. 46/2000 Sb. (*tiskový zákon*) se periodickými tiskovinami rozumí noviny, časopisy a jiné tiskoviny vydávané alespoň dvakrát do roka, ve stejné grafické úpravě, se stejným zaměřením³.

Významným oborem, jenž se podílí na sdělování informací masové společnosti, je žurnalistika. Jedná se o obor, který ve smyslu pochopení lze velmi těžko smysluplně představit a upřesnit (Jirák, Köpplová, 2009/2015, str. 69). Vzhledem k tomu, že žurnalistika vzbuzuje u veřejnosti rozdílné pocity, je společnost rozdělena na dvě názorově odlišné skupiny. Ti, kteří žurnalistiku vnímají kladně, a ti, kteří jsou proti. Druhý název, kterým lze uvedený obor pojmenovat, je tzv. „*novinařina*“, synonymní slovo k žurnalistice. Jedná se o svérázný prostředek komunikace

² Pro účely tohoto zákona se rozumí neperiodické publikace literárních, vědeckých a uměleckých děl. Zákon č. 37/1995 Sb., *zákon o neperiodických publikacích*. [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-37>

³ Periodický tisk, jakým jsou noviny, časopisy a jiné tiskoviny. Zákon č. 46/2000 Sb., *tiskový zákon*. [online]. [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-46#cast1>

s veřejností, přičemž hlavní smysl spočívá ve zjišťování, organizovaném zpracování a následnému sdílení důležitých informací. Proces sdělení zpráv žurnalisty je boj za svobodu, samostatnost a odpovědnost. (Jirák, Köpplová, 2009/2015, str. 71)

Tištěné médium se v minulosti rozšiřovalo převážně v pouličním prodeji nebo obdobnou formou (např. v kamenných prodejnách). Velký rozdíl spočívá v dělení tisku na seriózní a populární, tzv. bulvární. Liší se v mnoha ohledech, např. vymezením témat menší skupině čtenářů, dále stylem psaní či obrazovými přílohami. Dalším rozdílem je tržní cena, která se regulovala a nastavovala dle typu tisku a žánru zaměření. V pozdějších letech se ve společnosti ustálil pojem bulvár, jenž se velice často používá při publikování ohromujících zpráv, např. ze světa showbyznysu, politiky či zábavy. Druhy vydávaných zpráv bulvárním tiskem jsou považovány za skandální, ale hlavně jsou zveřejňována nečekaná odhalení. Vzhledem k době pandemická masová média sdílela stále nové skutečnosti spojené s tímto závažným onemocněním. Nejen tisk, ale i ostatní média se zaměřovala na odlišný typ sdělení. Masmédiem, které řadíme k tisku, ale zároveň působí v internetovém zpravodajství, je např. iDNES.cz.

2.3.2 Rozhlasové a televizní vysílání

Mezi další historické typy médií řadíme rozhlasové a televizní vysílání. Tato masmédia slouží jako hromadný sdělovací prostředek masové komunikace. V dnešní době se rozhlasové vysílání přenáší jak pomocí rádiového přehrávače, tak přes online vysílání na internetu. V České republice bylo první rozhlasové vysílání zahájeno v roce 1923⁴. V současné době dělíme rozhlasové vysílání na veřejnoprávní a soukromé. Nyní je na území České republiky veřejnoprávní institucí, zabývající se rozhlasovým vysíláním, Český rozhlas. Soukromé stanice, které tvoří až desítky stanic, jsou rozděleny celoplošně, nebo regionálně, např. Rádio Impuls, Evropa 2 nebo Frekvence 1, přičemž každá česká rozhlasová stanice má jiné zaměření a jiný druh žánru poslechové hudby. (Osvaldová, Halada, 2007, str. 181–182)

Mezi další masové komunikační zdroje patří televizní vysílání, které se stále zařazuje mezi progresivní masmédia. Televizní stanice tvoří a následně divákům publikují svůj připravený televizní program. Zatímco první televizní vysílání ve světě se uskutečnilo v roce 1928, na území Československa to bylo až v roce 1953. V současné době zastupuje veřejnoprávní médium v televizním vysílání Česká televize. Ze soukromého sektoru televizního vysílání můžeme jmenovat Novu, Primu či Barrandov. Vzhledem k stále existující oblibě uvedeného

⁴ Zahájení pravidelného soukromého vysílání *Radiojournal*. (JEŠUTOVÁ, 2003, str. 16)

média mezi společnostmi lze i do budoucna předpokládat, že se bude těšit stále velkému zájmu u veřejnosti. Lze zmínit např. zábavné televizní pořady, které jsou velmi oblíbené, nebo diskusní pořady. Masmédia, jakými jsou rozhlas a televize, v podstatě umožňují bezprostřední zprostředkování právě probíhajících událostí, které se přenášejí posluchači/divákovi. Jedná se o jeden z klíčových rozdílů mezi tiskem a rozhlasem s televizí.

V současné době není médium, které by nebylo kontrolováno a regulováno v rámci své mediální činnosti. Je tomu tak i v případě televizního a rozhlasového vysílání. V České republice kontroluje působení rozhlasu a televize státní instituce Rada pro rozhlasové a televizní vysílání a Rada České televize⁵. Rozhlasové a televizní vysílání je odlišné od tisku v tom, že obě masmédia spojuje přímá časovost. Jedná se o propojení aktuálnosti informací s vydávanými zprávami. Tuto skutečnost mají nyní společnou i se sociálními sítěmi.

2.3.3 Nová média

Novými médii rozumíme komunikační prostředky, které jsou využívány k přenosu mediovaného sdělení či k ukládání informací elektronických technologií (Reifová & kolektiv, 2004, str. 134). Jsou médium, které je založeno na fungování dat a na digitálním obsahu. Do kategorie nových prostředků řadíme velké množství digitálních technologií, jejichž sloužící prostředky jsou elektronické přístroje – osobní počítač, mobilní telefon, tablet či jiná elektronická zařízení. Mezi nejrozšířenější nová média patří internet, webové stránky a sociální sítě. S narůstajícím užíváním digitálních technologií souvisí i problematika, jak správně charakterizovat a označit nová média.

Vznikla v kontrastu ke starým, k nimž se řadí tisk, televize a rozhlas. Přestože označení nová média se již ustálilo, odborně je vhodnější užívat termín digitální médium. Současně je velmi složité vymezit, kdy a které médium je stále „nové“ a které kam zařadit.

Spojení nová média použil poprvé teoretik Marshall McLuhan v 60. letech 20. st., přičemž označení nesla elektronická média. Vznikla sdružením více technologických oborů a rozvíjela se ve dvou sférách.

⁵ Rada pro rozhlasové a televizní vysílání [online]. RRTV: 2021 [cit. 2021-07-06]. Dostupné z: <https://www.rtv.cz/cz/Default.aspx>

Jako nová média označujeme systémové prostředky pro přenos a ukládání digitálních informací, které jsou interaktivní. Pojetí nových médií zahrnuje systém sociální komunikace, kam spadají soukromá, skupinová či síťová spojení.⁶

U starých médií je sdělení informací kontrolováno organizovanou formou, která následně předkládá vyhotovené informace. Naopak v oblasti nových médií převládá sociální a masová komunikace mezi účastníky. Díky možnosti toho, že nová média jsou založena na digitálním přenosu dat v nehmotné formě, odpadá proces logistiky, který je vyžadován u tisku, rozhlasu a televize.

Aby nová média dosahovala stejného mediálního dosahu jako stará, musí být:

- „*deklarovaný účel informovat, působit na veřejnost,*
- *veřejný charakter sdělení přesahující rámec soukromé či zájmově uzavřené sféry,*
- *periodicky aktualizovaný obsah,*
- *dodržování profesionálních a etických standardů žurnalistické práce (pravdivost a přesnost podložená ověřováním informací, nestrannost a objektivita zahrnující i kritérium podstatnosti publikované informace)“.*⁷

U nových médií představuje riziko několik faktorů, jimiž jsou: ztráta osobního soukromí – rozvoj mobilních telefonů, odloučení od reálného světa – provozování a užívání her a videoher, zranitelnost a odstranění zábran mezi uživateli či nevyrovnaný digitální boj. S těmito riziky se společnost bude muset naučit pracovat a zacházet, aby nedocházelo ke svévolnému zneužívání citlivých informací a obsahu. Důležité je, aby se přizpůsobovalo novým aktuálním situacím a nedocházelo k porušování autorských práv, což vede k uvolnění informací ke zneužití. V současné době jsou obzvláště sociální média prostorem, ve kterém se mohou šířit dezinformace, a ty mají vliv na své uživatele. Může se jednat jak o záměrné, tak i nezáměrné šíření dezinformací. Zvláště v prostředí sociálních sítí mají úspěch dezinformace, které mohou manipulovat s názory a postoji uživatelů. Zároveň pak dochází k prostoru pro dezinformační obsah, jenž napomáhá k agresivitě uživatelů (Jiang et al., 2020). O virovém onemocnění covid-19 se šíří mnoho dezinformací a hlavním cílem v diskuzích a komentářích je vytvořit chaos v důležitých tématech jako např. léčbě či očkování. V rámci šíření dezinformací na sociálních

⁶ Kdy nová média mohou být zároveň masová? A jak k tomu v podstatě docílit? (Mediář.cz News Media.cz [online]. [cit. 2021-07-25]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/kdy-nova-media-mohou-byt-zaroven-media-masova/>

⁷ Tamtéž.

sítích pak dochází k propojení s dalšími podobnými účty zaměřujícími se na takovýto obsah (Jiang et al., 2020).

2.3.4 Internet

Celosvětovým nástrojem z hlediska bezprostředního spojení je internet. Internetové připojení prochází všemi dostupnými počítačovými sítěmi, přičemž poskytuje nespočet informací a služeb. Jedná se o celosvětový počítačový systém. V dnešní, tzv. zrychlené době lze na internetu dohledat takřka jakoukoliv informaci. Roky 2020 a 2021 jsou spojeny s tzv. *dobou koronavirovou*⁸, která všední události přenesla za dveře domů a společenský život se posunul za obrazovky počítačů a dostupných elektronických zařízení. Planeta Země se zpomalila a společnost se spoléhala na internet, kde byla dostupná celá řada služeb, jakým byly pracovní schůzky, nakupování přes e-shop či vzdělávání přes videokonference. Skrze internet jde zprostředkovat ledacos – sledování zpráv, chatování přes sociální sítě či komunikace s kolegy. Původ internetu spadá na konec 60. let 20. století do USA. Postupem doby se internet rozšířil do všech koutů světa. Dostupnější společnosti se internetové připojení stává až v 90. letech 20. století a na počátku 21. století.

Celá společnost se ve světě v době koronavirové přesunula na internet. Byla k tomu okolnostmi dotlačena. Díky internetu a dostupným digitálním technologiím se mediální tituly staly dostupnější obrovské části lidí i přes krizi. S novými médii souvisí i bohužel nechvalně proslulé *fake news* (více v podkapitole *Sociální sítě*). Jedná se o vydané zprávy, které se přenáší mezi lidmi a rozšiřují se nepravdivé informace. Internet zprostředkovává možnost k tomu, aby mohly fungovat sociální sítě, kde se uvedené *fake news* mohou šířit.

2.3.5 Sociální sítě

Nové technologie, a zvláště nové komunikační technologie, vytvářejí další možnosti využít tyto prostředky pro společnost. Mezi takové řadíme sociální sítě, které se staly běžnou součástí našich životů a bez nichž si řada lidí nedokáže představit fungování života. V současné době existuje celá řada odborných publikací, které se specializují na to, jak systematicky spravovat sociální sítě či jak je užívat. Sociální sítě jsou komunikačními prostředky k vzájemnému sdílení nových informací a odborných rad mezi lidmi, přičemž každá síť je v něčem specifická. Jedná se o sociální platformy, kde velkou část publikovaného obsahu tvoří fotografie nebo sdílená videa. Kolébku sociálních sítí představuje platforma Facebook, která v produkci sdílení

⁸ HOLUB a další kolektiv autorů (2020) – *Doba koronavirová*.

nejnovějších zpráv prokazuje nový typ masmédií. Mezi tyto specifické platformy se dále řadí Instagram či Snapchat. V současné době patří k nejrozšířenějším sociálním sítím právě Instagram, který vznikl ve Spojených státech amerických.

Hlavním specifikem sítí bývá fakt, že registrace je bezplatná a následně dochází ke sdílení zážitků. Připojit se k sítím lze v dnešní době z celé řady veřejných míst, zaměstnání, škol i domácností. Další důležitá skutečnost, která hraje roli v dostupnosti sítí, je používání tzv. chytrých mobilních telefonů. Díky této funkčnosti je právě efektivnost a dostupnost možná takřka odkudkoliv. Připojení je možné okamžitě a rychle. Ve světě sociálních sítí mají své zastoupení i média, která také sdílejí a rekapituluji vydaný obsah. Masmédia na sítích mohou díky dosažitelnosti různých vnitřních systémů oslovit více uživatelů. Na sítích se soustředí velká část společnosti, na které se svými informacemi působí i další masová média.

Jak již bylo zmíněno, informace se ke svým příjemcům dostávají rychle a lze se k nim dostat kdekoliv a odkudkoliv. Negativním faktem zůstává skutečnost, že právě kvůli dostupnosti a rychlosti zpráv se šíří také *fake news* a je tedy otázkou jejich relevantnost. Naopak předností je možnost, že k zaslaným zprávám lze připojit zvukový či obrazový záznam, který svou autentičností dosahuje dalších sdílených rozměrů.

3 Mediální komunikace a její úloha ve společnosti

3.1 Působení a vlivy masových médií

„Média jsou všeprostopující a jsou všude kolem nás jako počasí. A jako počasí je i vlivy médií těžké předvídat, jelikož těchto vlivů je velký počet a jejich vzájemné vztahy velmi složité“ (Potter, 1998 / Jiráka, Köpplová 2009, str. 302). Masová média jsou velmi významnou společenskou institucí zabývající se aktuálním společenským děním, jsou značně provázána s ostatními institucemi a v podstatě není možné bez nich existovat. Se vznikem a fungováním masových médií se vážou dva odlišné pojmy, které je v úvodu kapitoly důležité zmínit. Jedná se o vliv a následný účinek masmédií.

Účinky masových médií lze rozdělit z hlediska horizontálního rozpětí na krátkodobé a dlouhodobé, dále dle záměrnosti na plánované a neplánované účinky. V masové komunikaci lze vliv a účinek médií jednoznačně definovat jako následek mediálního sdělení a s tím spojené potenciální názory a postoje. Toto tvrzení platí i pro působení na celou společnost. Jak pojednává kniha od Jiráka a Köpplové (2009, str. 303), mezi vlivem a účinkem existují rozdíly. Tím spíše můžeme určit, že vliv spočívá v dlouhodobějším působení a někdy se může jednat o neúmyslnost, kdežto účinek je u masmédií přímočarý a specificky krátkodobější. Jedná se spíše o plánovaný charakter. Můžeme konstatovat, že účinek se lépe pozoruje, přičemž následně se dá vyhodnotit, zda se jedná o účinek krátkodobější či dlouhodobější. Oba pojmy, a s tím spojené skutečnosti médií, zahrnují určité obavy, ale i naději. Rozsah mediálního působení je námětem nejrůznějších diskusí napříč publikem. Ale důležitým faktem zůstává, že na každého jedince společnosti působí média jinak. Například mnohým se stala situace, že si pořídil něco, co bylo ve slevové akci v letáku, v reklamě na zastávce či šel na divadelní představení kvůli reklamní upoutávce.

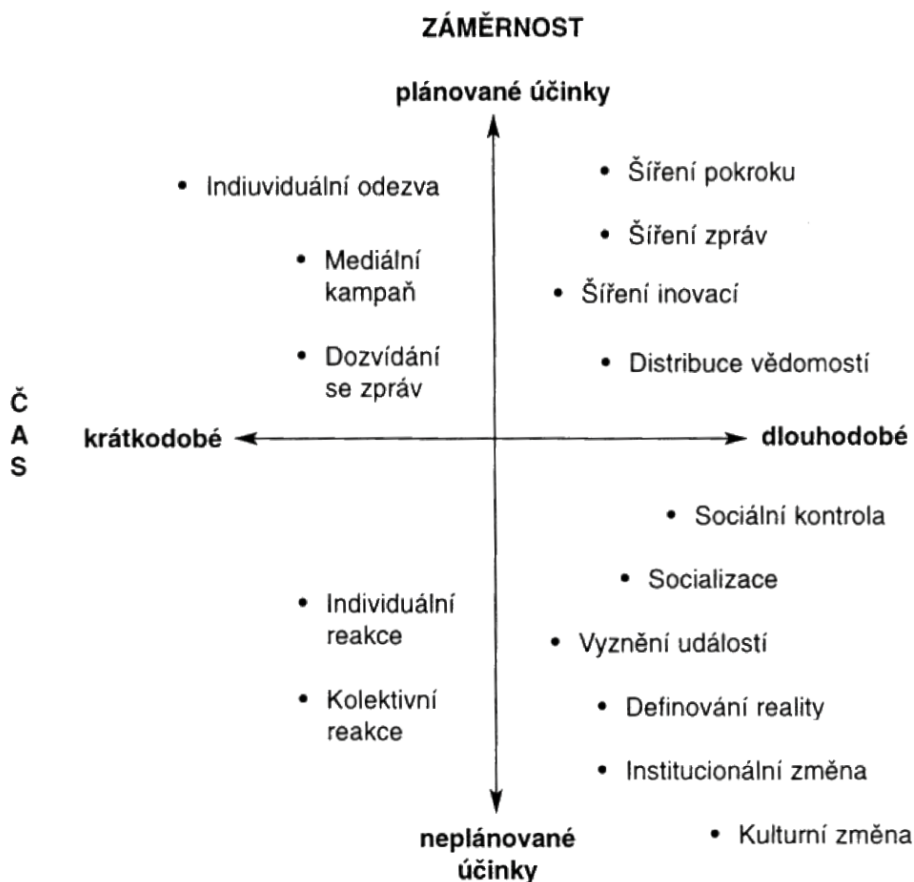
3.2 Vývoj mediálních teorií účinku

V moderní společnosti se masová média stala velkým symbolem, který je brán z hlediska rozvoje a fungování jako nepostradatelný (Reifová & kolektiv, 2004, str. 274). Teorii účinku můžeme definovat jako specifickou reakci jedince na určitý typ obsahu, tato reakce je ovšem krátkodobá. Opakem je vliv, který může být dlouhodobě působící či permanentně přetrvávající a vyplývá z celkového působení obsahu médií. Teorie o ovlivnění médií prošly mnohými fázemi a proměnami. A jak vlastně média působí na společnost? O možných konkrétních vlivech a účincích píše níže. V podkapitolách se práce dále bude věnovat vývojem různých

teorií a působení. Zkoumání účinků a vlivů médií na člověka lze zařadit mezi významná diskusní témata ve společnosti, ale představy o vlivu se rozcházejí. Zároveň je tato uvedená vědní disciplína ovlivněna mnoha předsudky a je velmi těžko uchopitelná v rámci empirických studií a výzkumů. Názory jsou různé, někteří se domnívají, že média mají vážný podíl na utváření veřejného mínění a celospolečenského dění, jiní vliv médií znevažují. Silný vliv médií se proměňuje v několika faktorech. Jedním z nich je postoj vládních činitelů v médiích v různých situacích, nové aktuální informace či aktivity různých sociálních skupin. Při zpracování další podkapitoly vycházím z odborných publikací od Jiráka a Köpplové (2009, str. 375–379), McQuaila (1999, str. 359–364) a Reifové & kolektivu (2004, str. 284).

Masmédia mohou ovlivňovat, pomáhat, vzdělávat, ale také vyvolávat napětí či vytvářet omyl. Média mají velký významný účinek jak na jednotlivce, tak na společnost. Účinky masmédií můžeme dělit z hlediska časového rozpětí na krátkodobé a dlouhodobé, či na plánované nebo neplánované účinky. Níže přikládám schéma, které názorně dokládá účinky masmédií, autorem je McQuail.

Schéma 1

(McQuail, 1999, str. 368)

3.2.1 Agenda setting

Tento pojem (dále jen „*agenda nastolování*“) zohledňuje vztah mezi masmédií a veřejnými tématy. K hlavnímu přesunu informací dochází v kontextu s ostatními zprávami. Jak uvádí McCombs (2004, s. 78), „*účinky nastolování agendy zdaleka nejsou okamžité, ale projevují se po relativně krátkém čase*“. Může tedy dojít až k nahromadění vlivu z minulých měsíců. Účinky se dle něj mohou objevovat v řádu týdnů. V podstatě – čím více je mediální obsah zohledněn, tím je důležitější pro uživatelské příjemce. Zároveň dochází k tomu, že máme k informacím určitý postoj a názor. Předmětem této práce je koronavirová situace ve vztahu s reflexí v mediálním prostoru. Současně si můžeme utvořit nějaký pohled, který vzájemně souvisí s vnitřními emocemi, a také s tím, že to může přinášet určité obavy. V současné době je veřejné mínění především chápáno v podobě prezentace veřejných průzkumů ve zpravodajských médiích. Zároveň lze říct, že je kladen důraz na agendu veřejných témat. Teorie agendy nastolování vznikla v podstatě v součinnosti médií a publikování o aktuálních informacích. V rámci teorie o nastolování agendy je užitečné zmínit několik druhů agend, které jsou vzájemně propojeny. (McCombs, 2009, str. 21)

1. mediální agenda – problematika, kterou se zabývají masmédiá
2. veřejná agenda – informace, které jsou probírány veřejně známými osobnostmi
3. politická agenda – témata, o kterých diskutují hlavní političtí činitelé
4. korporátní agenda – problematika, která je řešena velkými korporacemi

Všechny tyto agendy se vzájemně souhrnně prolínají. Nedávnou součástí teorie nastolování agendy se staly názory společnosti, které se týkaly politických osobností a veřejného života. Dále krizovou situací a také tím, co dopomáhá k různým názorům a představám o masových médiích. Tato témata představují důležité rozšíření povědomí. V první fázi se jedná se o to, jaká témata zajímají veřejnost a média a která z nich jsou považována za důležitá. Dále nastává stádium zkoumání, jak jsou otázky a informace chápány médii a veřejností. (McCombs, 2009, str. 20)

Tento stupeň představuje první fázi při zkoumání potenciálních důsledků cílů masových médií při nastolování agendy názorů, pohledů a chování veřejnosti. V podstatě lze říct, že účinky nastolování agendy jsou obrovské. Jednou z nejčastěji pokládaných otázek ve veřejných průzkumech od třicátých let je: *Jaký je nejzávažnější aktuální problém naší země?* Účinky nastolování agendy bývají velice často hlavním bodem v souhrnném procesu, které jsou do jisté fáze současně vlastnostmi mediálních informací a jen méně atributy příjemce. Masová

komunikace je celosvětově společenský proces, ve kterém se stejné sdělení, ať už v jakékoliv formě, přenáší mezi obrovský počet lidí. Množství sdělených informací působí na to, jaký počet lidí bude sdělení věnovat pozornost. U tisku a periodického tisku mají zprávy na titulní straně větší dosah než uvnitř titulu (McCombs, 2009, str. 89). V konečném důsledku je mnoho dalších charakteristik, jak masmédiá ovlivňují masovou komunikaci s publikem i s ohledem na pandemickou situaci.

3.2.2 Teorie zázračné střely

V minulém století byla médiím předkládána moc utvářet společenské mínění, proměňovat životní styl, chování jedinců a zcela jasně se podílet na chování osob, které byly v součinnosti s médii. Podstatnou kontrolu nad médii měli v tehdejší době ti, kteří vydávali mediální obsah. Jedná se o názor, který je označován jako teorie „magické střely“ či „podkožní jehly“. Masová média mají schopnost utvářet nové názory jedinců a chování společnosti, tak jak si vymezí mediální obsah: *„označovaná rovněž jako teorie injekční stříkačky či podkožní jehly, vnímající média jako zdroj silného homogenního účinku, který vyvolává okamžitou reakci“* (Reifová & kolektiv (2004, str. 284). Podstatou této teorie je fakt, že se nejedná o vědecky podložené informace, ale pouhé domněnky. Vychází z vypořádání velké části popularity tisku a dalších médií, které se staly součástí životů společnosti. Jednalo se o využití médií při válečné propagandě, což bylo v té době běžnou záležitostí, a to díky předpokladu velké moci médií. Další podstatou teorie je fakt, že se jednalo o migrující obyvatele do rušných měst a zároveň obyvatele venkova, kteří ztratili svůj symbol volnosti a začali být součinní s masovými médii. Média se proměňovala v návaznosti na aktuální situaci s novými informacemi. K této teorii dopomohly i válečné události, které se táhly přes 20. století napříč světem. Z tohoto důvodu vznikla mediální propaganda. Na teorii zázračné střely navazují teorie selektivního vlivu, teorie nepřímého vlivu a teorie konstruování významu v médiích. (Reifová, 2004; DeFleur a Ball-Rokeachová, 1996)

3.2.3 Teorie selektivního vlivu

Další teorií, která je vymezena v mediálním prostoru, je teorie selektivního vlivu, též známá jako teorie o omezených účincích médií. Tato teorie působí v součinnosti s kulturním a zároveň sociálním působením. Je ovlivněna i rozvojem dalších vědních disciplín. Paradoxní informací zůstává fakt, že s teorií selektivního vlivu se neztotožnila řada mediálních společností, jelikož pozici, kterou disponovala, zaručovala moc. Principem, jakým můžeme chápat selektivní pozornost, je vytváření „bariér“, kterým příjemci informací čelí kvůli nátlaku mediálních

sdělení. Hlavní princip selektivní pozornosti můžeme chápat jako vytvoření filtrů, kterými se příjemci brání velkému množství mediálních sdělení. V opačném momentě, pokud by se snažili čelit těmto sdělením, cítili by se přetížení. Přímá pozornost není upřena na všechny zprávy dne, ale pouze na nejdůležitější zprávy, které jsou pro jedince zajímavé.

Jednoduchý a zcela jasný příklad je část společnosti, která sleduje zpravodajství mnohem více než ta, která obsahům nerozumí a pochopení nehledá. Dalším vzorem může být ukázka, že lidé zajímající se o environmentální problematiku preferují obsah s touto tematikou mnohem více než jedinci, kteří se s uvedeným neztotožňují. Zatímco část publika je zaměřena na sdělené informace ze světa, protože je dokážou pochopit, další část společnosti informace neregistruje, protože o ně nejeví zájem. Existuje mnoho dalších oblastí, o které se v médiích zajímá část populace s jinými názory. Nalezneme i odlišnosti mezi obyvateli žijícími na vesnici a ve městech či mezi vzdělaným a nevzdělaným publikem. Také zde hrají důležitou roli sociální vazby, které určují skutečnost, že mediální obsah, který je blízký jedné osobě, může být blízký i jejím přátelům. Může se stát, že některé informace mohou mít z hlediska mediálního obsahu daleko hlubší význam pro příjemce. Vliv a sociální vazby mohou být prohloubeny až tak mocně, že jedinec je schopen vnímat mediální obsah, aniž by ho jasně zajímal. Z popsaného vyplývá, že sociální vztahy a celková struktura společnosti vychází z pospolitosti a pozornosti k mediálnímu obsahu.

Princip selektivního vlivu v podstatě funguje na obdobném fungování jako princip selektivní pozornosti. Rozdíl je ovšem takový, že společnost utváří různé významy a interpretace těchto významů se u každého jedince liší. Velmi patrný, ale zároveň v současné době ošemetný je fakt, kdy jedna část světové populace interpretuje zprávy o společenských problémech, např. nezaměstnanosti, ale tyto interpretace se liší od ostatní části populace. Další ukázkou může být interpretování a vnímání historických událostí a válečných konfliktů z 20. století. Pamětníci vnímají mediální sdělení odlišně než jedinci, kteří se jakéhokoliv konfliktu neúčastnili. Z těchto důvodů dochází k odlišným situacím, jak je mediální obsah interpretován a následně vnímán. Zásahu na tom mají odlišné subkulturní pohledy či různá sociální postavení. Můžeme konstatovat, že princip selektivního vlivu je jedním z nejdůležitějších faktorů pro pochopení teorií selektivního vlivu (DeFleur, Ball-Rokeachová, 1996). V rámci této podkapitoly je důležité poznamenat vazbu na koronavirovou krizi, která dokládá to, že masmédiá publikovala určitá sdělení, ale ta mohla být společností vnímána odlišným způsobem.

Dalším je princip selektivního vybavování, který vysvětluje, že určité typy obsahů si společnost pamatuje dlouhotrvající dobu na rozdíl od obsahu s jinou strukturou. Zásada tohoto principu je

upřena na pozornost a vnímání. Každý jedinec reaguje na mediální sdělení jiným způsobem, což zohledňuje princip selektivního jednání. V podstatě se jedná o spojitost v řetězci od ukázky mediálního sdělení přes pocíťování jeho obsahu až k následnému zapamatování celé problematiky.

Jak je z uvedeného patrné, i přes zohlednění všech uvedených principů v problematice mediálního vlivu je velmi složité odhadovat následné reakce příjemců.

3.2.4 Teorie mocných médií

Jak je uvedeno v publikaci McQuaila (2009, str. 321), je nepochybné, jaký vliv a účinek mají masová média, a také je zmíněn názor, že teorii mocných médií je dobré odlišovat od teorie magické střely, se kterou má mnoho společného. Teorie mocných médií se postupně budovala a utvořila si část aktivního publika, která reaguje na vliv médií. Současně přichází myšlenka, že masová média se podílí i na sociálních formách společnosti a zohledňuje společenské působení. Sem řadíme i termín nastolování agendy, kterému se podrobněji věnuje podkapitola 3.2.1.

V podstatě tím média zohledňují, která témata budou vybrána a sdělována publiku. Ostatně použitím rámcování, díky kterému se zohledňuje přiměřenost důležitosti zpráv, se může všední informace stát zcela podstatnou záležitostí. (Jirák, Köpplová, 2009, str. 353–354, McQuail, 1999, str. 388)

3.2.5 Teorie nepřímého vlivu

Počátek teorie nepřímého vlivu můžeme datovat na začátek šedesátých let. Do rámce teorií účinků médií, jež prošly celou řadou období, patří i tato. Řadí se k silným účinkům masových médií jako renesančního postavení ve smyslu návratu k silným účinkům masmédií, které nám představuje teorie zázračné střely. Teorie nepřímého vlivu pojednává o dalším z mnoha účinků, kterým mohou masová média ovlivňovat publikum. Mezi nejzákladnější teorie nepřímého vlivu, které se projevují dlouhodobě, patří teorie vzorů a modelů a teorie sociálních očekávání⁹. První teorie je definována na základě psychologie, druhá vysvětluje případné nepřímé a dlouhodobé účinky masových médií sociologicky.

⁹ Reifová & kolektiv (2004, str. 275) uvádí, že tyto základní teorie nepřímého vlivu se neprojevují okamžitě a behaviorálně, ale patří k dlouhodobé perspektivě.

3.2.6 Teorie vlivu médií

Další teorie, která je definována ve 20. století, působí plně v propojení s aktivním mediálním publikem. Více se zde propojují náhledy a dosavadní zkušenosti. Masová média dle uvedené teorie produkují nápady a předkládají je společnosti. Ta se „rozhodne“, zda význam akceptuje. Lze říct, že se počítá s mediální mocí u příjmového publika. Také se přistupuje k mínění, že i mediální publikum odkazuje na média, která jsou právě proto společensky a ekonomicky závislá na publiku.

Jirák a Köpplová (2009, str. 330) ke zmíněnému vývoji teorie fungování médií přikládají rozdělení do dvou odkazů, a to na základě významu sociální komunikace. Prvním je pohled, který říká, že média dosahují velkého vlivu a jsou schopna různých postojů vůči společnosti. Představy o vlivu médií se odrážejí od toho, že média nabízejí a formují názory a pohledy v konečném důsledku celé společnosti. Informace, které jsou předkládány, vychází z reakce, přičemž jsou ovlivněny celou řadou lidských zkušeností, vzděláním či sociálními postoji. Například etnografický model, který zmiňuje aktivitu příjemců ke sdělení dle jejich životního pohledu a stylu. Tento přístup má společný vztah, a to takový, že médium a publikum nejsou rovnocenné.

3.3 Druhy působení médií

Mediální „účinky“ jsou, jednoduše řečeno, zamýšlené, či nezamýšlené důsledky činnosti masových médií. Poukazují na několik možných způsobů rozlišení, čímž je dělíme na krátkodobé a dlouhodobé, přímé a nepřímé nebo plánované a neplánované. Problematikou, jak přesně určit jasné účinky médií na jedince, se odborníci probírají již od začátku zkoumání uvedeného. Na základě toho se totiž zohledňují různé postupy při hodnocení funkcí a vlivů médií. (McQuail, 2009, str. 478, Jirák, Köpplová, 2009)

3.3.1 Krátkodobé a dlouhodobé působení masmédií

Krátkodobé působení masových médií znamená, že mohou vyvolávat spontánní reakce, které zpravidla po nepatrném časovém úseku odezní. Lze sem zařadit nejrůznější filmové či divadelní ukázky, které publikum vidělo¹⁰. Pravým opakem je dlouhodobé působení masových médií, které může rezultovat v nevratné změny postojů a názorů mediálního publika. Velice důležité

¹⁰ Autorsky zpracovaná publikace od Jiráka a Köpplové (2009) sem zařazuje smích či pláč u filmového snímku, hororových ukázek ve filmu, zpěváckého vystoupení nebo u projevů předních představitelů vlády.

je připomenout, že nikdy nelze v mediální oblasti dokázat existenci přímé souvislosti mezi tím, jak masmédiá působí, a mezi následnou změnou chování jedince.

3.3.2 Přímé a nepřímé působení

Masová média mají přímé a nepřímé působení, které lze přirovnat již k zmíněné teorii magické střely. Tento typ vlivu a působení bývá v mediálním sdělení označován za klíčový faktor, po kterém následuje reakce. Snad lze použít výraz akce a reakce, případně každý čin má následnou reakci. Jedná se zejména o úroveň celého kontextu, ve kterém k dané reakci na impuls dochází. Spojitost nemusí být tvořena pouze mediálním obsahem a sdělením. S účinkem médií na uživatele médií souvisí pravděpodobný vliv mediálního obsahu i na mladistvé. Může se jednat o nevhodný obsah, který je sdílen ve všech dostupných médiích. V současné době je celá řada nepatřičného obsahu, který mladiství nejvíce dohledávají na sociálních sítích, přičemž publikovaný obsah je zde zcela neomezený. Vzhledem k současné dostupnosti publikovaného obsahu musí být úloha v legislativní normě daleko platnější, než je doposud. Jedním ze způsobů prevence může být sledování dítětem navštěvovaných sociálních sítí a webových stránek zákonnými zástupci či důraznější ochrana ve smyslu mediální gramotnosti. Důležité je i neustálé vzdělávání dětí v oblasti médií a s tím související problematiky.

Nepřímé působení masmédií funguje tak, že ne všechna sdělení se mohou dostat k publiku přímo od vydaného obsahu či od jiného zprostředkovatele, který informace předá. Majoritní části obsahu médií jsou více nepřímé nežli přímé. Nepřímý účinek je takový efekt, který se nezávisle na využití médií zakládá na následném výsledku využití médií.

3.3.3 Plánované a neplánované působení masových médií

Vzhledem k plánovanému fungování masových médií se hovoří o komunikaci, která má nastavené budoucí cíle, přičemž pokud je cíle dosaženo, dochází k úspěšnému plánování. Uvedený typ působení lze použít na reklamy, marketing i online marketing a také PR. V případě neplánovaného působení se jedná o individuální i kolektivní reakci na mediální obsah, např. napodobování nejrůznějších činů, ale jedná se také o odezvu v případě osobních emocí aj. Mezi neplánované působení lze zařadit nepokoje nebo další negativní důsledky. Působení masových médií se dá shrnout slovy Denise McQuaila, který tvrdí: *„Navzdory mnoha neřešitelným otázkám a nevyhnutelnému nedostatku reálných důkazů je problematika účinku médií stále fascinující pro sociální vědce, sama média i širokou veřejnost“* (1999, str. 360).

4 Výskyt koronaviru v České republice a jeho reflexe v mediálním prostoru

4.1 Obecné informace o koronaviru

Koronavirová krize v České republice je specifická společenská krize, která vznikla na základě virového onemocnění, jež se rozšířilo po celém světě včetně České republiky. Specifikem krize je činnost v rozhodovaných opatřeních, která zabraňují šíření nákazy, přičemž je spjato s politickým jednáním. Současné rozšíření covid-19 způsobilo globální pandemii. Jedná se o nové a zároveň vysoce nakažlivé respirační onemocnění, které je způsobeno SARS-CoV-2 (*severe acute respiratory syndrome coronavirus 2*), představujícím riziko budoucího přenosu infekce z člověka na člověka¹¹. Virové onemocnění obvykle začíná velmi akutním stavem, ze kterého se většina pacientů zotaví do dvou týdnů. U některých pacientů se onemocnění vyvinulo v závažné plicní komplikace.

První případy nemoci covid-19 byly identifikovány v prosinci roku 2019 v čínském městě Wuhan. Zároveň z nejrůznějších šetření, které byly provedeny, vyplývá, že první infikovaný pacient onemocněl 17. listopadu 2019¹². Na základě těchto skutečností se virové onemocnění rozšířilo po celém světě. Jak uvádí autorská dvojice Kubal a Gibiš (2020, str. 20), první případy nakažených virovým onemocněním narůstaly po desítkách, stovkách až tisících denně. Vzhledem ke stoupajícím počtům nakažených a rozšíření onemocnění prohlásila Světová zdravotnická organizace (WHO) dne 11. března 2020 epidemii koronaviru SARS-CoV-2 za pandemii¹³.

Z prvotních dostupných informací není zcela stále jasné, za jakých okolností a jakým způsobem vzniklo virové onemocnění. Současně Světová zdravotnická organizace od začátku vypuknutí pandemie rezolutně popírá možné spekulace, které by naznačovaly, že vysoce nakažlivé onemocnění vzniklo uměle. Dle konstatování Světové zdravotnické organizace se nejpravděpodobněji jedná o variantu přenesení nákazy ze zvířete na tržišti Chuan-nan.¹⁴

¹¹ European centre for disease prevention and control, 2021 [online]. Dostupné z: <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/questions-answers/questions-answers-basic-facts> [cit. 2021-08-13]. Související informace a skutečnosti týkající se virového onemocnění.

¹² World Health Organization (WHO), 2021 [online]. Dostupné z: <https://covid19.who.int/table> [cit. 2021-08-14]

¹³ World Health Organization (WHO), 2021 [online]. Dostupné: <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020> [cit. 2021-08-14]

¹⁴ Více bližších možných náhledů na rozšíření virového onemocnění přiblížilo sdělení: HORWITZ, Josh a STANWAY, David. COVID may have taken convoluted path to Wuhan, WHO team leader says. *Reuters* [online]. [cit. 2021-08-14]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/idUSKBN2A90CQ>

4.2 Charakteristika onemocnění

Jedná se o infekční onemocnění, které je způsobeno vysoce nakažlivým virem SARS-CoV-2. Nákaza se snadno šíří z důvodu, že přenos onemocnění probíhá pomocí lidských kapének. Jedná se tedy o přenos z jedné osoby na druhou při osobním setkání (úzký kontakt) a dochází k němu při dýchání, mluvení či kašlání. Zároveň může dojít k možnému onemocnění pomocí infikování kapének v oblasti očí (Covid-19, 2021). U infikovaného jedince je rozdílná inkubační doba, ta se u každého člověka liší. Dle informačního webu Covid portál (2021) se mezi obvyklé příznaky virového onemocnění řadí tyto: „*Teplota 37,3 °C a více, kašel, obtíže s dýcháním, bolesti v krku, hlavy, zad, svalů a kloubů, ztráta čichu/chuti, únava, průjem, nevolnost, rýma, u dětí se mohou vyskytnout tzv. ‚covidové prsty‘.*“ Jedná se o virové onemocnění, u kterého nelze zcela jasně konstatovat, zda tzv. *průběh onemocnění* proběhne bez příznaků, hladce, či se nemoc rozvine do takové fáze, jež může mít za následek hospitalizaci na nemocničním lůžku až úmrtí.

Dle Státního zdravotního ústavu¹⁵ jsou v rizikové skupině osoby, které jsou starší 60 let, dále lidé trpící chronickými onemocněními či onemocněními negativně ovlivňujícími imunitní systém a jsou závažné pro potenciální nákazu. Jak uvádí Covid portál, důležitý faktor spočívá v izolaci, která zabraňuje případnému šíření koronavirového onemocnění. Izolovaní pacienti jsou v domácím či jiném prostředí, kde sledují svůj aktuální zdravotní stav a dle situace pobírají doporučené léky k urovnání stavu. V případě zhoršení zdravotního stavu je zapotřebí hospitalizace a odborná lékařská péče, která následně pomůže ke zlepšení situace u infikovaného jedince a k potlačení symptomů. Bohužel koronavirové onemocnění je vysoce nakažlivé, u nějž může dojít k fatálním následkům a následné smrti. (Covid-19, 2021)

4.3 Covid-19 v České republice

Jak uvádí internetové stránky Ministerstva zdravotnictví České republiky, první potvrzené případy onemocnění covid-19 se vyskytly dne 1. března 2020. První případy nákazy se objevují v době, kdy se část lidí vrací do České republiky z dovolené ze zahraničí, kde se nákaza již rozšířila (Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2020). V období měsíce března 2020 bylo tzv. *epicentrem* rozšíření virového onemocnění Itálie¹⁶. Kupal a Gibiš (2020, str. 23)

¹⁵ SZÚ, Státní zdravotní ústav [online]. [cit. 2021-08-14]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/prevence/doporuzeni-pro-verejnost-2019-ncov>

¹⁶ REUTERS STAFF. Italian daily coronavirus deaths jump 31 % to 827. *Reuters* [online]. Aktualizováno 11. 3. 2020 [cit. 2021-08-14]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-italy-tally-idUSKBN20Y2U6>

uvádějí, že první infikovaný pacient se na území Itálie objevil již v lednu roku 2020. Ohniskem onemocnění v severozápadní Itálii byla oblast Lombardie, kde počty nárůstů nakažených atakovaly hranici úměrnosti s hospitalizovanými v nemocnicích. V Itálii se epidemie šířila velmi rychle a docházelo ke kolapsům místních nemocnic, jak následně uvádí Kubal a Gibiš (2020, str. 132): „*Už nejsme chirurgové, urologové, ortopedi. Jsme jeden tým čelící vlně tsunami, která nás všechny spláchlá. Dříve prázdná ‚oddělení duchů‘ jsou teď plná. Všichni dělají pro pacienty, co mohou, ale začínáme být vyčerpaní. Vidím lidi, kteří zůstávají v práci, i když skončí jejich přesčas. Vidím solidaritu kolegů, kteří zajdou za internisty a ptají se jich, co můžou udělat, nebo se nabídnou převzít čerstvě přijatého pacienta. Doktoři převázejí pacienty a podávají jim léky místo utahaných sester. Vidám plačící sestry, protože nedokázaly zachránit všechny pacienty.*“

Jak je výše uvedeno, italská lékařská odborníci museli řešit doposud mimořádnou situaci, která se později vystupňovala do horších sfér. Docházelo k výraznému nedostatku celé řady odborných pomůcek či část personálu také onemocněla koronavirovým onemocněním. Evropa, resp. Itálie a později i další státy převzaly pozici, kde se nejvíce rozšířilo virové onemocnění. Nejdříve na oblast Lombardie, posléze i na celou Itálii byla uvrhnutá celostátní karanténa. Situace, která nastala v Itálii, byla alarmující. (Kubal a Gibiš, 2020)

Dne 1. března 2020 byl potvrzen i první český pacient, u něhož byl prokázán covid-19 na základě pozitivního výsledku provedeného testu. Posléze došlo k rozšíření onemocnění do všech krajů České republiky.¹⁷

Následně od začátku března 2020 se začaly omezovat veřejné společenské akce a současně probíhat namátkové policejní kontroly na hranicích České republiky. Od 10. března 2020 bylo vyhlášeno uzavření všech společenských, sportovních, divadelních a filmových představení a zakázáno shromažďování osob. Následujícího dne, 11. března 2020, Bezpečnostní rada státu rozhodla o usnesení o uzavření českých škol.¹⁸

Na základě odborných předpokladů a nárůstu počtu nově nakažených vyhlásil premiér Andrej Babiš na tiskové konferenci po mimořádném zasedání vlády nouzový stav, který byl vyhlášen od dne 12. března 2020.¹⁹

¹⁷ iROZHLAS, iROZHLAS 2020

¹⁸ Tisková konference po jednání rozšířeného předsednictva Bezpečnostní rady státu, 10. března 2020 (Úřad vlády České republiky, 2020)

¹⁹ Tisková konference po mimořádném jednání vlády, 12. března 2020 (Vláda České republiky, 2020)

Nouzový stav se vyhláší na základě ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky: „*Občanů ČR se vyhlášená krizová opatření mohou dotknout např. v povinnosti strpět zákaz vstupu, pobytu, pohybu ve vymezených objektech nebo rizikových oblastí z důvodu omezení šíření nákazy. Vyhlášená krizová opatření mohou být přijata k usměrnění spotřeby a dodávek zdravotních prostředků a léčiv a dalších věcných prostředků pro řešení situace, k přijetí opatření v dopravě, zajistí přednostní zásobování dětských, zdravotnických nebo sociálních zařízení či bezpečnostních sborů a složek IZS.*“²⁰

Následně dochází k rozšíření bezpečnostních opatření, jak uvádí publikace zpracovaná dvojicí Kubal a Gibiš (2020) a také dle Krasteva (2020, str. 10), jsou vyhlášena následující restriktivní opatření:

- povinnost mít zakrytá ústa a nos rouškou, respirátorem či adekvátní ochranou,
- uzavření restauračního a stravovacího zařízení,
- uzavření obchodů, s výjimkou prodejen s potravinami, lékáren, drogerií a čerpacích stanic,
- zákaz hromadného shromažďování více než 30 osob na veřejnosti,
- zákaz provozu posiloven, wellness center, koupališť, solárií, saun, knihoven, galerií a dalších rekreačních či zábavních zařízení,
- mimo jiné bylo zakázáno nakupovat v obchodě lidem mladších 65 let mezi 8. a 10. hodinou dopolední.

I přesto, že vydaná opatření byla velmi restriktivní, občané České republiky je ve velké většině dodržovali. Nicméně nikdo zcela jasně nedokázal říct, jak se situace bude vyvíjet, mnoho lidí přišlo o své dosavadní příjmy, zaměstnání, osobní zájmy a také o dosavadní přirozenou možnost – běžné osobní setkávání s ostatními. Dle nastavených opatření měl nouzový stav původně trvat jeden měsíc od začátku vyhlášení. Ovšem v průběhu rozšiřování virového onemocnění se nouzový stav prodlužoval a upravoval dle aktuální situace. Na základě nadějného vývoje pandemické situace byl nouzový stav prodloužen do 17. května 2020 a ukončen (Vláda České republiky, 2020).

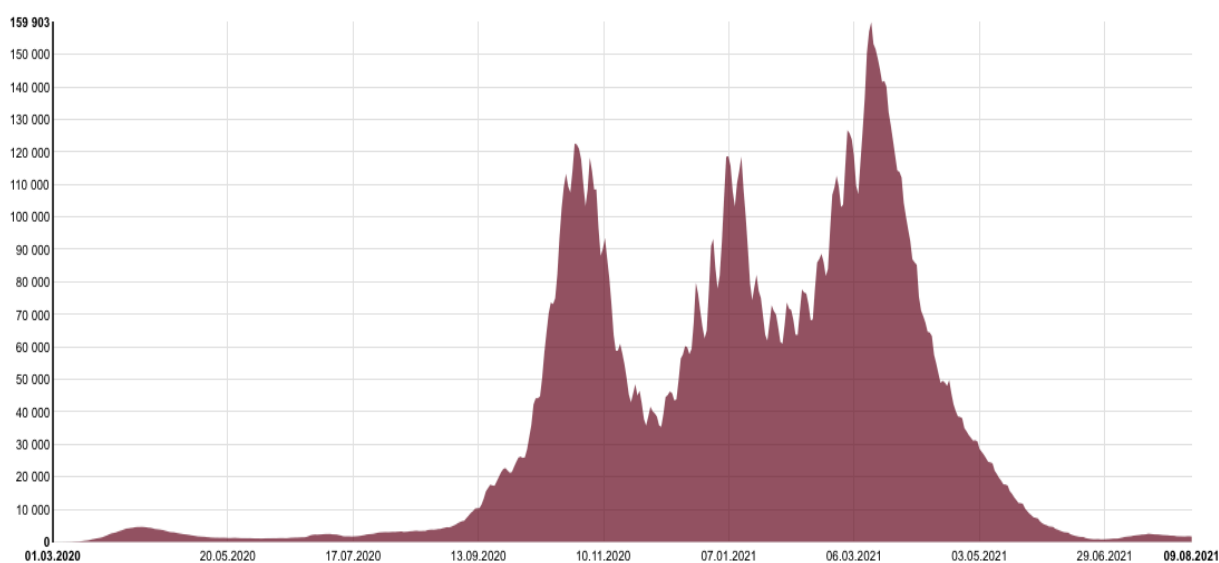
Následně dochází k prvotnímu uvolňování protikoronavirových opatření v polovině dubna 2020. Restriktivní opatření pomohla ustálit situaci a počet vyléčených pacientů překonával počet nově nakažených. Stav se v České republice začal pozvolně zlepšovat a Vláda České

²⁰ Ministerstvo vnitra České republiky [online]. MVČR: 2020 [cit. 2021-08-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zpravodajstvi-nouzovy-stav.aspx>

republiky rozhodla o postupném uvolňování v následujících měsících. Rozvolnění bylo takové, že se hranice České republiky otevřely, bylo možné opět cestovat, dále byl zrušen zákaz omezující volný pohyb osob. Obchody se zbožím mohly otevřít, stejně tak školy pro děti s různými stupni vzdělávání, také se konaly rekreační a zábavní akce (Štorkáň, Rešeršní oddělení a knihovna, 2021).

Uvolnění od protikoronavirových opatření bylo patrné. Přes měsíce červenec a srpen 2020 řada lidí opustila Českou republiku a vyrazila na dovolenou. Jak ovšem dokládá níže uvedený graf, na počátku září 2020 se situace začala zhoršovat a počty nově nakažených opět stoupaly.

Schéma 2: Trendový profil osob s laboratorně prokázaným onemocněním covid-19

(Zdroj: Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2021)

Začátkem září 2020, s návratem lidí z dovolených a novým školním rokem, byla protikoronavirová opatření opět zpřísněna, obnovila se povinnost mít zakrytá ústa a nos ve všech vnitřních prostorách a byly omezeny počty účastníků na akcích. Obchody, restaurační a stravovací zařízení mohly v omezeném režimu stále fungovat, nicméně později se i toto uvedené změnilo (Štorkáň, Rešeršní oddělení a knihovna, 2021).

Počátkem měsíce října 2020 se počty nakažených blížily k velkým denním číslům, přičemž byly hlášeny nové denní rekordy v počtu nakažených. Vláda České republiky musela rychle jednat a po dalším mimořádném jednání došlo opět k uzavření služeb, obchodů, škol, divadel, kin či ubytovacích a stravovacích zařízení.²¹

²¹ Vládní usnesení související s bojem proti epidemii koronaviru, jednání Vlády České republiky ze dne 30. září 2020.

V následujících týdnech se čísla nakažených dařilo snižovat, a tak se restriktivní protikoronavirová opatření zmírnila. Jednalo se o tzv. *nádech*, protože začátkem prosince 2020 došlo ke snížení počtu nakažených a výrazně se uvolnila opatření. Znovu bylo možné provozovat obchody, restaurace, služby a jiné volnočasové aktivity. Společnost byla před Vánoce uvolněná, ale pouze krátce, protože od 18. prosince 2020 opět došlo k dalšímu zpřísnění opatření. Uvolnění, které přineslo otevření obchodů a setkávání osob v rámci vánočních svátků, opětovně přineslo nové nárůsty v počtu nakažených. Zároveň vzhledem k situaci, která panovala v České republice, byla vystavěna polní nemocnice v pražských Letňanech, ale nikdy nebyla využita (Štorkáň, Rešeršní oddělení a knihovna, 2021).

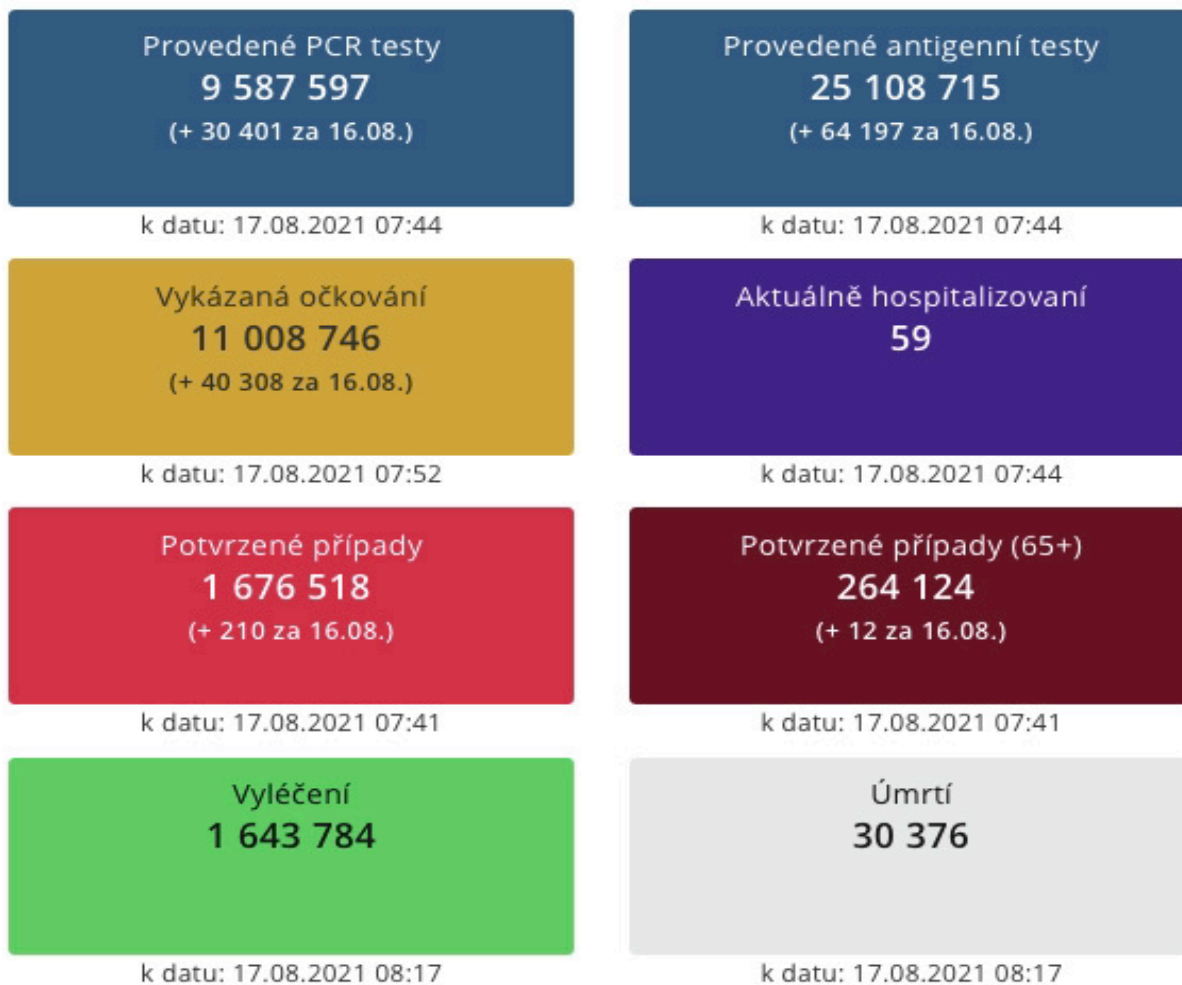
Začátkem února, resp. 3. února 2021, se Česká republika přehoupala v rámci Evropské unie do čela v počtu nakažených na 100 tisíc obyvatel. Česká zdravotnická zařízení hlásila plný stav a sousední země nabízely humanitární pomoc. V České republice se střídaly okresy, které byly v danou chvíli nejvíce vytížené (Štorkáň, Rešeršní oddělení a knihovna, 2021). V zemi stále přetrvávala různá přísná opatření, která začínala být pro lidi hůře snesitelná a plno jich začalo podléhat zhoršujícímu se zdravotnímu stavu²².

Vzhledem k obdobné situaci, která proběhla v březnu 2020, i v březnu 2021 byla nastavena restriktivní protikoronavirová opatření, která měla za cíl zmírnit situaci, snížit počty nakažených a odvrátit již tak silný nárůst úmrtí na závažné virové onemocnění.

K dnešnímu dni (17. srpna 2021) koronavirová situace v České republice vypadá následovně:

Schéma 3: Přehled situace k 17. srpnu 2021

²² RYCHLÍKOVÁ, Apolena a STUDENÝ Ivan. V jednu chvíli se všechno sesypalo.' Pětina lidí během pandemie trpí většími pocity úzkosti a deprese. *Český rozhlas* [online]. Publikováno 2. 3. 2021 [cit. 2021-08-17]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/zdravi/dusevni-zdravi-zivot-behem-pandemie-deprese-koronavirus_2103021235_dok

(Zdroj: Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2021)

4.4 Řešení: prevence, vakcinace a očkování

Z hlediska prevence zamezení šíření virového onemocnění probíhalo testování na výskyt závažného onemocnění. Systém testování, trasování osob a restriktivní opatření se často měnila na základě vývoje situace. Tím také docházelo k testování zaměstnanců ve firmách, testování dětí ve vzdělávacích zařízeních a v neposlední řadě se plynule přešlo k samotestování. Mimo jiné byla povinnost mít zakrytá ústa i nos. Současně s tím vyšlo pravidlo tzv. 3R (ruce, roušky a rozestupy), které stojí na pravidelném mytí rukou teplou vodou a následném použití dezinfekce, dále na přesvědčení, že při pohybu v uzavřených prostorách s vyšším výskytem osob je nejúčinnější prevence nosit roušku či respirátor. A posledním pravidlem jsou rozestupy, což v praxi znamenalo dodržení bezpečné vzdálenosti alespoň dvou metrů od ostatních. (Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2021)

Od vypuknutí koronaviru nejen v České republice, ale po celém světě bylo jasné, že na účinné zpomalení situace musí být vyvinuta vakcína. Na tom pracovali přední světoví vědci a odborníci, přičemž na základě onemocnění z minulých let, jakým jsou SARS a MERS, byly vakcíny vyvinuty proti onemocnění covid-19 relativně brzy. Proč a za jakých okolností byla vakcína proti onemocnění vyvinuta, informuje Covid Portál (2020) v následujících řádcích:

„Před vakcínou proti nemoci covid-19 nebyla vakcína proti infekčnímu onemocnění nikdy vyrobena za méně než několik let, a také neexistovala žádná vakcína pro prevenci infekce koronaviry u lidí. Od roku 2003 však byly vyrobeny vakcíny proti několika chorobám zvířat způsobeným koronaviry, včetně infekčního viru bronchitidy u ptáků, psiho koronaviru a kočičího koronaviru. Předchozí projekty (v letech 2005 a 2006) zaměřené na vývoj vakcín proti virům z čeledi Coronaviridae, které působí na člověka, byly zaměřeny na těžký akutní respirační syndrom (SARS) a respirační syndrom na Středním východě (MERS). Vakcíny proti SARS a MERS byly testovány na zvířatech. Přestože vakcíny vyvinuty nebyly, zkušenosti z tohoto vývoje koronavirových vakcín byly využity právě pro vývoj vakcíny proti SARS-CoV-2.

Naléhavost vytvoření vakcíny proti nemoci covid-19 vedla k vytvoření zrychlených harmonogramů, které zkrátily běžnou časovou osu vývoje standardní vakcíny na měsíce.“²³

V České republice se začalo očkovat 27. prosince 2020, přičemž prvním očkovaným člověkem, kterému byla podána vakcína proti koronaviru, byl český premiér Andrej Babiš²⁴. V současné době (dne 17. srpna 2021) je v České republice podle Ministerstva zdravotnictví České republiky (2021) schváleno použití a aplikování vakcínami, které byly schváleny Evropskou agenturou pro léčivé přípravky (EMA): Pfizer/BioNTech, AstraZeneca, Johnson & Johnson a Moderna. Ke dni 8. září 2021 je 11 578 860 vykázaných dávek očkování. Tedy osob s ukončeným očkováním je celkem 5 805 079 (Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2021).

²³ Covid Portál. Jak je možné, že byla vakcína vyvinuta tak rychle? *Covid Portál* [online]. Aktualizováno 27. 1. 2021 [cit. 2021-08-17]. Dostupné z: <https://covid.gov.cz/situace/informace-o-vaccine/jak-je-mozne-ze-vakcina-byla-vyvinuta-tak-rychle>

²⁴ MULLER, Robert. Czech Republic starts coronavirus vaccine rollout. *Reuters* [online]. Aktualizováno 27. 12. 2020 [cit. 2021-08-17]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/business/healthcare-pharmaceuticals/czech-republic-starts-rollout-coronavirus-vaccine-2020-12-27/>

Začátky aplikování vakcín byly pomalé a očkování bylo nejprve určeno pro některé vymezené skupiny populace. Ale s postupným vývojem a propracovaným scénářem, jak efektivně a dostupně očkovat společnost, se očkovací systém rozběhl.

5 Praktická část – Koronavirová krize v České republice a její reflexe ve vybraných médiích

5.1 Masmédia v koronavirové krizi

O koronavirové krizi bylo řečeno a napsáno mnoho sdělení, zpráv a informací, které z hlediska mediálního dosahu byly obrovské. Velká část populace sledovala dostupná média, protože denní počty nakažených atakovaly nové rekordy a přibývala nová restriktivní opatření. Další nové zprávy a nová zjištění týkající se virového onemocnění postupně přicházela a s tím spojené následné události. V internetovém prostoru, kam se v koronavirové době přesunula většinová společnost, docházelo až k přehlcování dalšími informacemi. To mohlo způsobit zmatek v pochopení a interpretaci následných opatření a důsledek mohl být takový, že někteří nemuseli pochopit nová sdělení či je záměrně nedodržovali. Jak již bylo výše opakovaně zmíněno, stále existuje plno dezinformačních webů a zpráv, kde se šířilo mnoho falešných zpráv mezi uživateli internetu a mohlo docházet k následnému špatnému chápání. Tisk, internet, rozhlas a televize, všechna tato média produkovala denní aktuálnosti o pandemické situaci. Ovšemže každé médium z jiného pohledu a s určenou funkcí. S odkazem na jmenované si přiblížíme, jak a které médium reagovalo na konkrétní společensky velmi složitou situaci.

Dle mého subjektivního názoru, tištěné médium mělo z hlediska publikování nových sdělení omezenější možnosti nežli televize a rozhlas s internetem. Jedná se hlavně o to, že přenesení živého dění není v tisku možné. Např. ze zemí, kde denní nárůsty nakažených a posléze přeplněná nemocniční lůžka ukazovala autentičnost kritické situace v jednotlivých zemích světa.

Takové přenesení událostí předkládala rozhlasová a televizní média, která z daných míst učinila živá vysílání a publikovala je v určitých zpravodajských časech. V současnosti existuje celá řada tištěných médií, která publikovaná sdělení přesdílejí na webové stránky a sociální sítě, jak je to v případě serveru iDNES.cz. Nicméně, jak uvádí ve své infografice společnost NetMonitor²⁵, v roce 2020 Češi (online) trávili velkou část dne na internetu. Z dostupných informací je patrné, že 6 549 189 lidí vyhledávalo internetové zpravodajství, zatímco průměrný denní zásah médií všech internetových uživatelů ČR je 6 235 354. V infografice je také

²⁵ NetMonitor, Sdružení pro internetový rozvoj, je rozsáhlý výzkumný projekt, který si klade za hlavní cíl poskytovat informace o návštěvnosti internetu.

uvedeno, že nejvíce navštěvovanou obsahovou kategorií bylo internetové zpravodajství (NetMonitor, 2021).

Z dostupné infografiky je zřejmé, že nová média svými publikovanými informacemi mohla působit velmi přímočaře vůči uživatelům. V případě rozhlasového a televizního vysílání uveřejňovala média celý průřez informací. První a zároveň stěžejní bylo informování všemi dostupnými zprávami v hlavních vysílacích časech, dále následná sdílení na webových portálech a informování na sociálních sítích. Takto reagovala jak veřejnoprávní televizní stanice, tak soukromá vysílání. Mohlo proto docházet ke stavu, že někteří jedinci byli přehlceni množstvím publikovaných sdělení o koronavirové situaci. V tomto případě bylo zapotřebí doporučení o udržení duševního zdraví během pandemické situace. V podstatě bylo důležité, aby společnost nečerpala informace pouze o koronaviru, ale i jiná nová aktuální sdělení. I když bylo důležité sledovat nové informace a opatření, rovněž je důležité, aby zůstával prostor pro omezování zpráv (Covid Portál, 2021).

Nejen samotná média publikovala nové aktuálnosti o pandemické situaci, ale i samotní novináři, politici či známí odborníci. V mediálním světě dostávalo prostor mnoho osobností informovat společnost o nových poznatcích, jak z hlediska lékařského, tak z hlediska odborných opatření. Mezi experty s jinými názory na koronavirovou situaci byli např. prof. RNDr. Jaroslav Flegr, CSc. či MUDr. Soňa Peková, Ph.D., kteří v publikovaných rozhovorech mnohokrát informovali o budoucích následcích a scénářích, jež mohou nastat v pandemické situaci. Jako například ve videu, kde pan Flegr sděluje, že *„začne třetí vlna, budou tisíce mrtvých zbytečně. Vládní opatření je cár papíru“* (DVTV, Veselovský, 2020). Pro mnohé mohly uvedené věty znamenat velké zděšení a vyvolat pocity strachu. Později pan profesor svá slova poupravil a následně stáhl v dalším rozhovoru pro zpravodajský server.

Ovšem i z jedné věty se dá udělat velká kampaň a síla. Jak uvádí publikovaný článek v Deníku N, molekulární genetička Soňa Peková se k situaci svými kontroverzními názory připojuje již od vypuknutí pandemie. Zpravodajský server uvádí, že *„v červnu Peková řekla, že „žádná druhá vlna nebude“ a covid do Vánoc zmizí. „Nechová se jako sezonní respirační onemocnění. Prožene se populací a nazdar“* (Deník N, 2021). S postupem času se tato slova nepotvrdila a další nové případy virového onemocnění přibývaly. Navzdory velké odbornosti, kterou bezpochyby uvedení disponují, se může nabízet myšlenka, že uvedené spadá k dezinformacím. Pochopitelně je celá řada dalších nejen odborníků, ale i vědců, kteří informovali společnost o nejrůznějších názorech na koronavirovou krizi a opatření. Kromě toho je možné rozdělit zprávy na seriózní fundované a na zprávy, které se nezakládají na pravdě,

tedy záměrné dezinformace. Současné dění na českých webech sleduje sdružení, které se zaměřuje na odhalování dezinformací v tuzemském kybernetickém prostředí, tzv. *čeští elfové* (HlídacíPes.org, 2021).

Mezi hlavními dezinformačními tvrzeními jsou podle analýzy tato:

- *epidemie má údajně spojitost s potřebou elit na „přeformátování“ světa*
- *prohnilá EU je úmyslně nečinná*
- *obviňování vlády ČR, České televize a Českého rozhlasu z umělého vyvolávání paniky*
- *spekulace o spojitosti epidemie covid-19 s migrací*
- *spekulace o spojitosti covid-19 se zaváděním 5G sítí*
- *spekulace o covid-19 jako biologické zbrani vyvinuté na Západě*
- *spekulace o šíření covid-19 spojeneckými vojáky USA při jejich přesunech v rámci vojenských cvičení*

(Zdroj: HlídacíPes.org, 2021)

5.2 Jaký je skutečný obraz médií?

Masová média mohu být brána od počátku pandemické situace covid-19 jako možný dobrý i špatný zdroj, který se projevuje na náladě, jednání a diskutování ve společnosti. O pandemii se mluví stále. Ke dni 6. 9. 2021 Světová zdravotnická organizace (WHO) stále pandemickou situaci neprohlásila za ukončenou. V současné době má Česká republika téměř 8,6 milionu uživatelů internetu. Jak uvádí data AMI Digital Index, z české společnosti dnes využívá internet a sociální sítě 92 % uživatelů a trend je stále stoupající, i co do počtu času strávených na webových portálech. (Mediář, 2021)

S nástupem pandemie obliba a strávená doba na sociálních sítích a zpravodajských webech vzrostla. Nicméně nachází se zde problematika, která spočívá v iracionálním zpracování sdělených informací. V důsledku toho se pak může jednat o názory a postoje, které mohou vést k názorové neshodě ve společnosti. Vlivem masmédií, resp. zpravodajských serverů, může ve společnosti dojít ke sklonu k dezinformacím a *fake news*, které negativně ovlivňují relevantní informace o celé pandemické situaci. Ve společnosti můžeme pozorovat faktor polarizace, tedy rozrůznění skutečných faktů a informací vztahujících se k virovému onemocnění. To se například projevilo v odmítání protiepidemických opatření, kterými bylo:

- nošení roušek

- omezení pohybu
- dodržování požadovaných rozestupů
- očkování

Proč k nedodržování opatření docházelo? Mezi hlavní faktory může patřit nedůvěra v interpretovaná opatření ze strany vládních činitelů, zpravodajství a následně mohlo docházet k dojmu, že se jedná o omezování osobní svobody.

Podobný sklon k vzdoru proti vládním opatřením zabraňujícím šíření nákazy virového onemocnění covid-19 se v průběhu rok 2020 ukázal i na území České republiky. Vzhledem ke stále stoupajícím denním číslům a neúčinným opatřením se začal objevovat argument, že se jedná o omezování základních hodnot, jakou jsou osobní svoboda, nebo představa využití situace k uskutečnění politických či jiných ambiciózních plánů (iROZHLAS, 2020). V souvislosti s pandemickou krizí koronaviru se v České republice, stejně jako jinde ve světě, objevila řada dezinformací týkajících se situace a mohlo docházet právě k nedodržování opatření. Informace s dezinformačním podtextem se šířila prostřednictvím sociálních sítí, e-mailovými schránkami či pochybnými webovými portály. Jedním z mnoha názorů dokládá níže uvedená dezinformace, která je převzata ze stránek Ministerstva vnitra České republiky:

„KORONAVIRUS A 5G

TVRZENÍ: Spekulace o spojitosti mezi virem a zaváděním 5G sítí v kontextu domnělých zdravotních rizik spojených se zaváděním nových technologií (dříve např. tvrzení, že 5G způsobuje rakovinu).

PŘÍKLAD: Utajená operace. Možná až lidé pochopí, bude pozdě. 5G skryto za CORONAVIREM. Zdroj: Tadesco.

FAKTA: O údajné souvislosti mezi provozem sítí 5G a vznikem onemocnění COVID-19 (způsobovaného koronavirem) neexistuje žádný vědecký důkaz. Jedná se o dvě zcela nesouvisející oblasti. I přesto, že je koronavirus relativně nový a stále probíhají vědecké výzkumy s cílem najít proti němu lék a očkovací látku, lze na základě současných vědeckých poznatků říci, že vznikl přirozenou mutací. Technologie 5G nemá a neměla na tuto mutaci žádný vliv a nemá s ní žádnou spojitost. Technologie 5G je zjednodušeně pouze novější verzí dnes používané mobilní technologie, která umožňuje rychlejší datové přenosy.“ (Ministerstvo vnitra České republiky, 2021)

Můžeme si položit otázku, proč někteří lidé vnímají nařízená protiepidemická opatření jako něco špatného, ba dokonce dávají do spojitosti s politickými ambicemi? S virovým

onemocněním covid-19 souvisí také proměny životních návyků společnosti. Ochota dodržovat opatření může ovlivňovat i politické uvažování. V každém státě na světě tomu bylo jinak, každopádně ve Spojených státech amerických se tento předpoklad potvrdil. Při zjišťování reakcí na změny odrážející se v restriktivních protiepidemických opatřeních, jakými byly časté mytí a desinfikování rukou, rozestupy na veřejnosti či omezování setkávání, vědci v rozsahu dostupnosti zjistili, že liberálně orientovaní respondenti dodržovali doporučení více než konzervativně smýšlející respondenti (van Holm, Monaghan, Shahar, Messina, & Surprenant, 2020).

Z uvedené studie vyplývá, že je reálná provázanost vnímání onemocnění covid-19 a politicky motivovaného uvažování. Důležitý faktor podporující zpochybnování závažného onemocnění covid-19 můžeme odhadovat právě na spojitost s politickým prostředím. Témata politických postojů a názorů se prolínají vším. Potvrzení, že je tomu tak i při politickém přesvědčení, je jedním z důrazných faktů, které stojí za vyšší citlivostí k dezinformacím (Millerová, 2020).

Jak již bylo částečně nastíněno, s pandemií covid-19 souvisí i rozmach dezinformací týkajících se této situace. Byly šířeny prostřednictvím sociálních platforem a současně i mezi politiky. Zcela jasným dalším příkladem zprostředkovávání dezinformací může být postoj pana Lubomíra Volného, který je poslancem Parlamentu České republiky, přičemž neakceptoval nošení roušek či respirátorů ve veřejném prostoru. Své činy několikrát odůvodňoval tím, že nošení ochrany úst má negativní účinky na zdraví (iROZHLAS, 2021). Svůj postoj také odůvodňoval a odkazoval na studii z Běloruska (Veselovský, 2021). Další ukázkou politické moci představuje postoj bývalého prezidenta České republiky, Václava Klause. Ten se netajil tím, jaké názory má na virové onemocnění covid-19 (Lidovky.cz, 2021).

Zmíněné dezinformace při pandemické situaci covid-19 se ukázaly jako vyhraněné. Jedna část společnosti se přiklání k opatřením, další ovšem nikoliv. Mnohé může napadnout myšlenka, že dezinformacím budou důvěřovat lidé s nižším vzděláním, ale samozřejmě toto tvrzení se nemusí zakládat na pravdě. Lze z uvedeného říct, že role masmédií v koronavirové době hraje velmi důležitou až zásadní roli. Ať se jedná o tzv. tradiční médium nebo nová média, je jasné, že sociální platformy měly obrovský dosah ve sdělování informací. Masmédia jsou určena ke sdělování ucelených informací pro společnost, k zajištění schopnosti rozpoznávat relevantní informace, k pomoci s porozuměním. V současném světě je jedním z důležitých faktorů, zda konzumenti informací dokážou rozpoznat skutečná fakta od *fake news*.

5.3 Reflexe publikovaných sdělení

Praktická část práce se zaměřuje na publikované články, které byly vydány vybranými zpravodajskými servery ve vymezeném období v rámci koronavirové krize v České republice. Rozbor bude proveden na základě komparace dvou zpravodajských serverů za měsíc březen 2020 a březen 2021 po reflexní stránce vztahující se ke koronavirové krizi v České republice. Předmětem zájmu budou zprostředkované informace zpravodajskými servery ke čtenářskému publiku. Dále bude rozebírán způsob, jak byly informace publikovány zpravodajskými subjekty na webových stránkách. V rozboru bude kladen důraz na formu publikovaných sdělení a opatření konkrétních spojitostí se skutečnostmi, kterými zpravodajské subjekty vyjadřují své předkládané informace. Jedním z klíčových důvodů výběru zpravodajských serverů iDNES.cz a iROZHLAS.cz je ten, že první zmiňované médium je v soukromém vlastnictví a je řazeno k nejčtenějším deníkům, zatímco druhé médium patří do veřejnoprávní instituce provozující rozhlasové vysílání celoplošně na území České republiky.

České internetové zpravodajství nabízí mnoho zpravodajských serverů, které se odlišují způsobem publikování či zaměřením se na různé cílové skupiny publika. Ke stoupajícímu rozvoji je zapotřebí využívat i nové technologie. Jedná se o mnohé, ale v současné době jde hlavně o nová média, která ovlivňují i návštěvnost webových portálů. Z obrovské řady zpravodajských portálů bylo mezi zpravodajstvími voleno dle návštěvnosti, popularity a zaměření. Zpravodajské servery iDNES.cz a iROZHLAS se pohybují v rovině výše uvedených pojmů, a mohou tak dosahovat většího spektra čtenářů a návštěvníků webových stránek. Současně dle průzkumů NetMonitoru mají weby těchto médií velký počet reálných návštěvníků mezi servery, které se zabývají zpravodajstvím (NetMonitor, 2021). Část práce se věnuje tématu dezinformací, jelikož s vypuknutím pandemie covid-19 dochází i k šíření dezinformací týkajících se koronavirové krize a publikování v masmédiích. Proto je dílčím cílem práce zmapovat u publikovaných informací, jak mohly působit na společnost.

5.4 Metodologie výzkumu

Cílem této části práce je seznámit čtenářské publikum s vlivem, který je spojený s onemocněním covid-19 v rámci mediálních obsahů týkajících se koronavirové situace. Níže je popsáno, jakým způsobem je zformulována metodika výzkumu a s tím stanovené výzkumné otázky. Hlavním cílem této práce je zodpovědět základní otázku, jaký vliv měla koronavirová krize na mediální pohled. Je podstatné zformulovat další otázky, které blíže specifikují oblast výzkumu, jejich zohlednění může následně pomoci základní otázku zodpovědět.

Pro zkoumání možné mediální reflexe v době koronavirové krize byla zvolena kvantitativní a kvalitativní obsahová analýza zaměřující se na danou problematiku. Během prováděné obsahové analýzy byly zkoumány souvislosti mediální reflexe koronavirových sdělení a dalších souvisejících okolností s pandemií z pohledu dvou zpravodajských serverů. Dle stanovených kritérií bylo nejprve určeno, jaké masmédiu bude v určitém období analyzováno, nadále s ním pak bylo pracováno. Na základě vymezeného byly vybrány dva zpravodajské servery, ale s odchylkou, že se jedná o média, která publikují i dalším způsobem nežli pouze v internetovém zpravodajství. Následně byla určena sledovaná období, která jsou předmětem empirické části práce. Výsledně bylo komparováno, zda a jaké období bylo více či méně efektivní v publikování sdělení ke společnosti.

Z hlediska kvantitativní analýzy byla nejdříve spočtena publikovaná sdělení, která jsou archivována zpravodajskými servery. Všechna publikovaná sdělení jsou všem uživatelům internetu dostupná. Dle spočítaných sdělení byly stanoveny vybrané dny, se kterými bylo detailně pracováno, a následně byly analyzovány. Opomenuty nebyly ani nadpisy vybraných článků, které souvisí s teorií nastolování agendy a hrají významnou a nezastupitelnou roli v mediální publikaci.

5.5 Vztah médií z hlediska otázek a hypotéz

Cílem této podkapitoly je stanovit si otázky a hypotézy, zda, jak a do jaké míry mohlo patrně docházet k potvrzení či vyvrácení možného vlivu masmédií na společnost v době pandemické. Práce si neklade za cíl poskytnout na tuto otázku obecnou odpověď, ale pouze předložit určité pohledy a otázky, nad kterými se lze zamýšlet.

Otázka č. 1: *Jak velkou míru důležitosti přikládala masmédiá tematice koronavirové krize?*

Hypotéza č.1: Důležitost sdělení byla vyšší než ostatní publikované zprávy.

Možná hypotéza bude prověřena na základě porovnání počtu relevantních sdělení, které byly publikovány vybranými internetovými zpravodajstvími.

Otázka č. 2: *Jak a do jaké míry média působila na společnost?*

Hypotéza č. 2: V měsících březen 2020 a březen 2021 bude srovnání publikovaných sdělení v mediálním obsahu obdobné.

Hypotéza bude prověřena na základě zkoumání úvodního perexu a obrazové přílohy, která je vždy přiložena k článkům.

Otázka č. 3: *Jak velká je reálná souvislost mezi počty nových přírůstků nakažených v ČR a počtem publikovaných obsahů souvisejících s koronavirovou krizí?*

Hypotéza č. 3: S postupně zvyšujícím se počtem nakažených se frekventuálně zvyšuje počet mediálních sdělení.

Hypotéza bude provedena na základě analýzy publikovaných obsahů a bude porovnávána s počtem relevantních obsahů souvisejících s koronavirovou krizí.

Na základě položených otázek a hypotéz následně v další podkapitole rozeberu vybrané servery a jejich mediální obsahy.

5.6 Zpravodajské servery

5.6.1 iDNES.cz

Vydavatel: MAFRA

Šéfredaktor: Naděžda Petrová (od 31. 8. 2015 do současnosti)

Jedná se o internetový zpravodajský portál, který je provozován mediální společností MAFRA, která mimo jiné vydává tištěné deníky Mladá fronta DNES, Lidové noviny či Metro. Jedná se o jeden z nejnavštěvovanějších webových portálů na území České republiky a působí zde od 12. ledna 1998. (MAFRA, 2021)

Zpravodajský portál zprostředkovává informace z domácího i zahraničního prostředí. Portál se prezentuje jako jeden z největších serverů v českém internetovém zpravodajství. Zpravodajský server iDNES.cz nabízí celou řadu zpráv a informací z několika oblastí – vědy, financí, bydlení, cestování, kultury, ekonomiky, sportu či ze světa počítačů. Pro ženy nabízí zpravodajský portál pravidelnou rubriku OnaDnes.cz, pro muže je určena rubrika Xman.cz. Webový portál je také velmi oblíbený a často navštěvovaný díky jízdám nejen pro Českou republiku, ale také pro zahraniční spoje, či nabízí online sportovní přenosy. Dále zprostředkovává speciální rubriky, které jsou věnované aktuálním událostem. Důležitým marketingovým nástrojem pro zpravodajský portál je profil na sociálních sítích, kde také sdílí vydaný obsah. Tím v podstatě předkládá informace, které jsou více dostupné, a se jedná o snahu získat další uživatele webu. Uvedené nabízí čtenáři několik možností, přičemž si každý může zpravodajský portál přizpůsobit dle svých aktuálních preferencí. Čtenáři si zde mohou nastavit časový sled informací, filtrování diskusního fóra nebo přednastavení jiných funkcí.

5.6.2 iROZHLAS

Vydavatel: Český rozhlas

Šéfredaktor: Radek Kedroň (od 18. 3. 2017 do současnosti)

Jde o internetový zpravodajský server, který je provozovaný Českým rozhlasem. Jedná se o jeden z nejnovějších portálů zprostředkovávajících zpravodajství. Obsah je tvořen odvysílanými zprávami a následně publikován na webových stránkách. Zpravodajský portál byl spuštěn dne 18. 4. 2017. Od vypuknutí pandemické situace portál zažívá nejúspěšnější období, co se týče dosahu mezi čtenáři. Tento internetový portál je postaven na odvysílaném zpravodajství Českého rozhlasu (Mediář, 2021). Jedním z jejich hlavních vytyčených cílů je představení původního zpravodajství, publikování vlastních kauz, pravidelných sloupků či předkládání více informací zakládajících se na přesných datech (iROZHLAS, 2021). Ovšem informační zprávy jsou kratšího charakteru.

Také iROZHLAS nabízí online rozhovory s významnými osobnostmi, jak ze světa sportu, tak z politického okruhu. Čtenáři může potěšit, že na portálu se nenachází reklamy či jiné odkazy s obdobnými nabídkami. Z hlediska zpravodajské služby a propojení veřejnoprávního rozhlasového vysílání se jedná o koncepčně zajímavý zpravodajský projekt.

5.7 Vlastní analýza zpravodajských serverů ve vztahu ke koronavirové krizi

Jak již bylo v úvodu práce zmíněno, její empirická část se zabývá komparací zjištěných výsledků analýzy a následnou reflexí publikovaných obsahů zpravodajskými servery. Vlastní analýza práce je zkoumána pomocí obsahové analýzy, tj. metody, kterou lze stručně charakterizovat jako rozbor obsahu záznamu určité komunikace vůči společnosti. Základem kvantitativní analýzy bude selekce relevantních obsahů z celkového počtu zkoumaných sdělení.

Obsahová analýza je pokládána za uspořádaný a pospolitý, ověřitelný způsob deskripce mediálních obsahů. Jinak řečeno uvedené znamená, že mediální obsahy jsou zpracovány stejným způsobem a konečné výsledky mohou být využity při dalším uplatnění (Reifová a kol., 2011). V této práci se však spíše jedná o spojení kvantitativní s kvalitativní analýzou, ve které se může jednat o propojení objektivity a subjektivitu nad koronavirovou situací z hlediska mediálního obsahu. Běžně je obsahová analýza považována za příkladný a nejúčinnější prostředek zpracování mediální komunikace. Hlavním cílem je popis sledovaných ukazatelů a také hledání významu a smyslu. Dále k obsahové analýze nutně vyžadujeme předepsané

vymezení, dle kterého zohledňujeme obsah. Jedná se o výběr analýzy a následné komparace zpravodajských serverů, které jsou zohledněny na základě známých charakteristik masmédií. V závěrečném důsledku analýzy popisují, jak se mohly projevit případné jevy týkající se pandemie covid-19. Takovým projevem mohou být například pochyby o důvěřivosti v restriktivní opatření či zohlednění vydaných informací.

Z doposud prozkoumaných informací zpravodajských portálů o koronavirové krizi v České republice zohledňuji analýzu těchto faktorů:

- titulky
- publikované informace týkající se koronavirové situace v České republice
- komparace vymezených sledovaných období
- počet publikovaných sdělení

Nyní je hlavním cílem ukázat a přiblížit publikovaná sdělení vymezenými masmédií v určitém období. Ve sledovaném období byl vyčleněn měsíc březen 2020. Je to z důvodu toho, že se jedná o měsíc, ve kterém byl poprvé vyhlášen nouzový stav na základě začínající pandemické situace (Vláda ČR, 2020). V prvním případě budu analyzovat měsíc březen 2020 a zpravodajské servery iDNES.cz a iROZHLAS.

5.7.1 Březen 2020

Na základě dostupných publikovaných sdělení zpravodajskými servery iDNES.cz a iROZHLAS, týkajících se pandemie covid-19 a všeho souvisejícího, přikládám tabulku počtu sdělení za březen 2020:

Obrázek 4:

Počet publikovaných sdělení o covidu-19 za měsíc březen 2020 – iDNES.cz		Počet publikovaných sdělení o covidu-19 za měsíc březen 2020 – iROZHLAS	
1. 3. 2020	6	1. 3. 2020	10
2. 3. 2020	10	2. 3. 2020	7
3. 3. 2020	16	3. 3. 2020	7
4. 3. 2020	7	4. 3. 2020	11

5. 3. 2020	13	5. 3. 2020	9
6. 3. 2020	12	6. 3. 2020	10
7. 3. 2020	8	7. 3. 2020	11
8. 3. 2020	12	8. 3. 2020	11
9. 3. 2020	13	9. 3. 2020	9
10. 3. 2020	23	10. 3. 2020	24
11. 3. 2020	21	11. 3. 2020	18
12. 3. 2020	24	12. 3. 2020	26
13. 3. 2020	39	13. 3. 2020	23
14. 3. 2020	23	14. 3. 2020	17
15. 3. 2020	27	15. 3. 2020	16
16. 3. 2020	27	16. 3. 2020	28
17. 3. 2020	39	17. 3. 2020	38
18. 3. 2020	40	18. 3. 2020	32
19. 3. 2020	50	19. 3. 2020	28
20. 3. 2020	51	20. 3. 2020	38
21. 3. 2020	24	21. 3. 2020	29
22. 3. 2020	26	22. 3. 2020	21
23. 3. 2020	40	23. 3. 2020	23
24. 3. 2020	35	24. 3. 2020	34
25. 3. 2020	43	25. 3. 2020	38
26. 3. 2020	41	26. 3. 2020	32
27. 3. 2020	41	27. 3. 2020	32
28. 3. 2020	19	28. 3. 2020	23
29. 3. 2020	22	29. 3. 2020	29

30. 3. 2020	38	30. 3. 2020	23
31. 3. 2020	35	31. 3. 2020	25

(Zdroj: archiv článků iDNES.cz a archiv článků iROZHLAS)

Dle zjištěných dostupných zpráv, které jsou archivovány zpravodajskými servery, je patrné, že obě zpravodajství publikovaly jiné množství informací vztahující se k virovému onemocnění. Není snadné vymezit, jaké hlavní indikátory vedla média k počtu publikovaných zpráv. Lze také říct, že bychom mohli poukázat na odlišnost ukazatelů i podle několika zásadních zlomů ve sledovaném období. Jedním z hlavních prvků jsou titulky, které jsou důležité pro čtenáře. To mohou znázorňovat dny v měsíci březen 2020, kde je jasně patrné, že počty zpráv odkazující na pandemii stoupají s denním nárůstem počtu nakažených. Práce se ve sledovaném období zaměřuje na všechny spojitosti související s pandemickou situací. V tomto případě bylo tedy vycházeno z kontinuity slov ve zprávách: karanténa, denní počty nakažených, pandemie, koronavirus, restriktivní opatření, pandemie v České republice i ve světě. Všechna tato klíčová slova byla sledována a analyzována v publikovaných článcích.

Díky úvodní analýze zpravodajských serverů bylo zjištěno, že bulvarizace webu není zcela jasná a nejde přesně vymezit, protože mezi sledované prvky, které by určovaly bulvárnost, patří titulní nadpisy, délka zpráv, úvodní ilustrační fotografie, různé domácí či zahraniční zprávy. U internetových médií se na některé prvky nelze dívat paušálně, a to zejména kvůli okolnostem, ve kterém se zpravodajství vytváří. U každého článku bylo zohledněno, jakým tématem se především zabývá a zda se jedná o tuzemské, nebo zahraniční informace o pandemii. Ve vybraných internetových zpravodajstvích byly zpracovávány články z různých kategorií. Na serveru iDNES.cz bylo čerpáno z rubriky zpráv, zatímco na serveru iROZHLAS pak přímo z celé sekce vydaných zpráv.

Dle posouzených výsledků je zřejmé, že obě sledovaná média zpracovávala a následně publikovala své informace v jiném množství a v jiné proporci. Z tabulky je patrné, že zpravodajský portál iDNES.cz publikoval více zpráv o koronavirové situaci než druhé sledované médium, iROZHLAS. Odlišnost spočívá v roli jiného titulku a umístění konkrétní či ilustrační fotografie značící tematiku článku. Důležitá je úloha perexu, která je na úvodní stránce více odlišena od ostatních zpráv. Čtenářské publikum může daleko více zaujmout a perex si následně přečtou. V případě dokládajících fotografií v článku je patrné, že v případě iDNES.cz mohou působit emotivněji až dramatictější. Velkým lákadlem ve sdělování informací o koronavirové krizi byly autentické fotografie dokládající skutečnost konkrétních situací.

Například fotogalerie odkazující na nejnáročnější fázi v jednotlivých zemích, na dopady a následky byly jedním z hlavních důvodů ke zhlédnutí publikovaného článku. Co se týče fotogalerie, doprovodný text zpravidla nebývá tak dlouhý, odkazuje spíše na vizuální stránku článku. V případě zvukového a vizuálního záznamu zpráv mohlo být spuštění pro některé čtenáře obtížnější z hlediska dostupnosti funkčního internetového připojení.

Jak tabulka (schéma 4) dokládá, portál iDNES.cz vydal nejméně publikovaných informací dne 1. 3. 2020 a nejvíce 20. 3. 2020. V případě prvního dne v měsíci se jedná o šest vydaných zpráv, zatímco dne 20. 3. 2020 bylo vydáno 51 zpráv informující společnost o koronavirové situaci nejen v České republice, ale i ve světě. V případě zpravodajského portálu iROZHLAS se jedná o menší počty publikovaných zpráv ve vztahu k pandemii. Jak je v tabulce uvedeno, dne 2. 3. 2020 a 3. 3. 2020 byl vydán stejný počet zpráv, tedy sedm, zatímco nejvíce zpráv o koronaviru se publikovalo ve dnech 17. 3. 2020, 20. 3. 2020 a 25. 3. 2020. Lze si povšimnout, že 20. 3. 2020 u obou médií představuje den, kdy čtenářskému publiku bylo podáno největší množství informací vztahujících se k pandemické situaci.

V následujících řádcích představím a provedu komparaci dne, který byl nejméně vytížený co do počtu publikovaných zpráv, se dnem, který byl naopak nejvytíženější. Následně představím celkový vzhled vybraného článku. Je důležité neopomenout, že zprávy jsou řazeny dle časové osy za sebou. Publikované články jsou vydávány na základě aktuálních informací a dění. Docházelo k tomu například v případě, kdy jednotlivé vlády vydávaly nová restriktivní opatření zamezující přenosu onemocnění, byly zveřejňovány nové denní počty nakažených či nová zjištění související s koronavirovým onemocněním.

Obrázek 5:

Nakažených je v Německu dvojnásobek, nové případy hlásí i Rakousko

1. března 2020 7:40, aktualizováno 13:06

V Německu se počet infikovaných novým typem koronaviru oproti sobotě takřka zdvojnásobil, ministerstvo zdravotnictví k neděli eviduje celkem 117 případů. Čtyři nově nakažené ohlásilo Rakousko, bilance tak stoupla na 14 případů. Austrálie a Thajsko zase oznámily první úmrtí.

Ilustrační snímek | foto: Carlos Jasso, Reuters

Nejpostiženější německou spolkovou zemí zůstává Severní Porýní-Vestfálsko, kde bylo zaznamenáno 66 případů. Zde nemoc COVID-19, kterou koronavirus způsobuje, postihla i čtyři děti školky, jejíž vychovatelka se dříve nakazila. Všem se ale daří dobře.

V pátek se nákaza potvrdila u vychovatele z družiny základní školy v Bonnu a nově byla vzata do karantény také škola v Mönchengladbachu, u jejíhož učitele byl

Epidemie nového koronaviru

MALL.CZ
Světla budoucnosti pro chytrou a úspornou domácnost
od 383,-
LEDVANCE
Více zde >

Kde se nacházíte: iROZHLAS.cz / Zprávy ze světa | Související témata: Česko koronavirus nákaza hláse Čína COVID-19

V Německu se za den zdvojnásobil počet nakažených koronavirem. Nové případy hlásí i Vídeň

Zdravotníci připravují na pomoc pacientům, kteří se nakazili nemocí COVID-19 v jihokorejském městě Tegu | Foto: Yonhap | Zdroj: Reuters

- Počet infikovaných nemocí COVID-19 se v Německu oproti sobotě téměř zdvojnásobil. Ministerstvo zdravotnictví tam eviduje celkem 117 případů. V oblasti Porýní-Vestfálsko zůstává nejvíce zasaženou částí. Nemoc zde postihla i čtyři školkové děti.
- Další čtyři nově nakažené ohlásilo i Rakousko, kde celková bilance tak vzrostla na 14 pacientů. Dva nově nakažení jsou obyvatelé Vídně a zůstávají v domácím léčení.
- Spojené státy hlásí první úmrtí pacienta, který se nakazil novým typem koronaviru. Podle zdravotnických úřadů pacient zemřel ve státě Washington na západním pobřeží USA.
- První případy úmrtí na nákazu koronavirem oznámila v sobotu i Austrálie a v neděli ráno Thajsko.
- Koronavirem se k nedělní 13. hodině ve světě nakazilo 86 987 lidí a z thonakaze podlehl v 2 979 případech. Celkem se zdravotníkům podařilo vyléčit 42 596 pacientů.

SLEDEJEME ONLINE Praha 8:07 1. 3. 2020 (Aktualizováno: 14:13 1. 3. 2020)

[Facebook](#) [Twitter](#) [LinkedIn](#) [YouTube](#)

Článek pokračuje pod online reportáží:

ZPRÁVY, KTERÉ JSTE NEČETLI

- Andrzej Babiš mhaší feki: Vykáší telefon a toč, popijte incident na mítinku ANO režešr Klusk
- Imunolog: Podle množství protitělek v populaci by bylo možné trochu mřnit protiepidemická opatření
- Andrzej Babiš mhaší napřno vstoupil do kampaně svého otce. Proč jsi mi ubíráš? ptál se třkouzla jsem na schodech, vzpomíná madřistieka

(Zdroj: iDNES.cz a iROZHLAS, publikované články vydané dne 1. 3. 2020)

Ze dne 1. 3. 2020 byla vybrána první zpráva dne, která se vztahuje ke koronaviru. První článek byl vydaný zpravodajským serverem iDNES.cz. Jak je zřejmé, druhé médium, iROZHLAS, předkládá fotografii, která může na čtenáře zapůsobit velmi emotivně, kdežto server iDNES.cz zvolil takovou, která může být vnímána klidněji. Hlavní nadpis článku je výstižný a takřka obdobný u obou zpravodajských serverů. Rozdíl je v případě obsahu a délky článků. Zpravodajský portál iDNES.cz sděluje informace týkající se i jiných států ve světě, kdežto iROZHLAS přibližuje jen dění u českých hranic. Obě média ve svém článku publikují online reportáž a mapu zjištěných nakažených ve světě. V případě zpravodajského portálu iDNES.cz je na konci článku publikováno video. Důležité je si povšimnout, že iROZHLAS ve svém článku neuvádí další fotogalerii odkazující na pandemickou situaci. V případě vizuálního pozadí jsou webové stránky serverů v tomto případě jednotné.

Ze dne 20. 3. 2020 byl zvolen článek, který souvisí pouze s aktuálním děním v České republice. Na základě toho předkládám další schéma, které subjektivně zanalyzuji.

Obrázek 6:

Británi chybí sto tisíc speditérů. Zásobování v království kolabuje

Vinohradská nemocnice už svému bývalému řediteli neplatí nájem za sklad

KOMENTÁŘ: Politická superdebata. E za piráta, Barto hořrta

Nově potvrzených nakažených raketově přibývá. Den ode dne na dvojnásobek

20. března 2020 12:10

Růst počtu pozitivně testovaných a tedy nových potvrzených případů nákazy je skokový. Za posledních 24 hodin přibýlo v Česku k pátečnímu dopolední 205 nových případů nákazy koronavirem. To je zhruba dvojnásobek oproti 24hodinovému nárůstu o den dříve.

U galerie na hradeckém Masarykově náměstí se tvoří fronty (17.3.2020). | foto: Martin Veselý, MAFRA

V Česku je podle aktuálních dat ministerstva zdravotnictví 774 případů nakažení koronavirem. Že mezidenní nárůst zachycených nových případů za poslední dny je až dvojnásobný, potvrzují grafy, které úřad zveřejňuje společně s novými čísly.

Z nich lze vyjít, že 17. března v Česku vzrostl počet nemocných COVID-19 o 67 nových případů. O den později, tedy 18. března, počet těch případů stoupl až dvojnásobně, na 110 dalších nových nemocných. Ve čtvrtek, 19. března, ukázala čísla nárůst o dalších nových 205 pozitivních výsledků, což je dosud nejvyšší denní nárůst.

Kde se nacházíte: iROZHLAS.cz / Zprávy z domova | Související témata: koronavirus koronavirus v Česku Jan Hamáček Jan Švejdar Policie ČR omezení pohyb chaty chalupaři chalupaři policie kontrola Šumava

Začíná první víkend v karanténě. Hamáček vyzval, aby lidé zvážili cestování na chalupy

Ministerstvo zdravotnictví v pátek důrazně doporučilo lidem dodržovat o nadcházejícím víkendu zákaz volného pohybu a omezit návštěvy chat a chalup. Ministr vnitra Jan Hamáček (ČSSD) na tiskové konferenci na ruzyňském letišti řekl, že lidé by měli s ohledem na hrozbu šíření nového typu koronaviru zvážít, jestli je nutné na chaty jezdit. Pokud ano, měli by se zdržovat ve své vlastní skupině a nevycházet mezi místní obyvatele, řekl.

Praha 13:52 20. 3. 2020 (Aktualizováno: 16:26 20. 3. 2020)

Policijní kontroly kvůli koronaviru (ilustraci foto) | Zdroj: Policie České republiky

Ministerstvo zdravotnictví připomnělo, že nadcházející sobota a neděle bude prvním víkendem poté, co vláda s účinností do 24. března 6.00 zakázala volný pohyb lidí po celé republice.

Zákaz se nevztahuje na cesty do zaměstnání, nezbytné cesty za rodinou, pro základní životní potřeby nebo do zdravotnických zařízení. Ministerstvo v pátek důrazně doporučilo vycházet jen v nejnútnejších případech.

ZPRÁVY, KTERÉ JSTE NEČETLI

Inventura vládních slibů: budování těžké brigády, nestabilní rozpočet obrany i zmrazení platu hásků

Rozhodnutí vrátit kauzu Čapi hnízdo k doplnění policí přezkoumá pražské vrchní státní zastupitelství

Zdravotní ústavy chystají vlastní studii protilátek proti koronaviru, zaměří se na seniory

Další český úspěch na paralympijských hrách, plavec Petráček získal stříbro v závodě na 50 metrů

Hygiena neproskázala, že se na střeše Archdiákerského paláce slavilo. Případ byl odložen

(Zdroj: iDNES.cz a iROZHLAS, publikované články ze dne 20. 3. 2020)

20. 3. 2020 je den, kdy vybraná masmédiá vydala nejvíce publikovaných článků o koronavirové krizi. Zároveň se jedná o den poté, co Vláda ČR vydala nařízení o povinnosti mít zakrytá ústa a nos mimo bydliště (Vláda ČR, 2020). Lze tedy předpokládat, že mimořádné nařízení vedlo k navýšení dohledávání publikovaných sdělení. V následujících řádcích shrnu dosavadní zjištění v rámci analýzy vybraných článků ze dne, který byl nejvytíženější ve vymezeném období. Vezmeme-li v potaz odlišnost nadpisů článků, obsahovou stránku zprávy, stále se problematika zabývá pandemií a souvisejícím. Mezi to řadíme spojitost nošení ochrany úst, prevenci proti šíření onemocnění, samotný původ covid-19 či odbornou léčbu. Kromě již zmíněných informací, články byly vybírány na základě odlišnosti nadpisů. V případě iDNES.cz: „Nově potvrzených nakažených raketově přibývá. Den ode dne na dvojnásobek“. Dle serveru NetMonitor stránku dne 20. 3. 2020 navštívilo 1 531 793 uživatelských čtenářů (NetMonitor, 2021). Vyšších čísel návštěvnosti dosahovala i jiná masmédiá, která ovšem nejsou předmětem tohoto rozboru. Lze se pouze zamyslet a polemizovat nad faktem, zda výše jmenovaný nadpis vyvolával ve společnosti, která ho zaregistrovala, určité obavy či nejistotu. Titulek iROZHLASu „Začíná první víkend v karanténě. Hamáček vyzval, aby lidé zvážili cestování na chalupy“ může vyvolávat jiné pocity než nadpis článku zpravodajského serveru

iDNES.cz. Online data od NetMonitoru předkládají, že dne 20. 3. 2020 navštívilo webové stránky iROZHLAS 338 347 uživatelů (NetMonitor, 2021). V případě iDNES.cz je perex článku skoro na hraně potenciálního nátlakového charakteru, který může v osobách snášejících takovéto informace velmi citlivě vyvolávat budoucí obavy. Zároveň je ale důležité zmínit, že se jedná o seriózní masmédiu, které je čtenářsky velmi navštěvované a v České republice je řazeno na přední příčky zpravodajské sledovanosti. Například z tohoto úryvku z vybraného článku od iDNES.cz je patrné, že masmédiu splňuje informační charakter: „Z nich lze vyčíst, že 17. března v Česku vzrostl počet nemocných COVID-19 o 67 nových případů. O den později, tedy 18. března, počet těch případů stoupl až dvojnásobně, na 110 dalších nových nemocných. Ve čtvrtek, 19. března, ukázala čísla nárůst o dalších nových 205 pozitivních výsledků, což je dosud nejvyšší denní nárůst“ (iDNES.cz, 2020). Ovšem z hlediska dalšího zamýšlení a diskutování nad vydanými informacemi směrem k publiku může vést k nežádoucím okolnostem a přemýšlení. Článek sděloval nové informace, které se vztahovaly k novým denním případům nákazy. Můžeme tedy polemizovat, zda obsahová zpráva byla volena tak, aby u čtenářských uživatelů mohlo dojít k diskutování.

Porovnáme-li druhý sledovaný článek, který publikoval iROZHLAS, nadpis článku může působit jednoznačně až naléhavě. V této době bylo již koronavirové onemocnění rozšířeno po celém území České republiky a masmédiu tak reagovala. Je pochopitelné, že tak vážná situace působila a měnila přenos sdělení od masmédií k publiku. Jak uvádí iROZHLAS: „Zákaz se nevztahuje na cesty do zaměstnání, nezbytné cesty za rodinou, pro základní životní potřeby nebo do zdravotnických zařízení. Ministerstvo v pátek důrazně doporučilo vycházet jen v nejnnutnějších případech“ (iROZHLAS, 2020).

Mezi hlavní funkce masmédií patří sdělení, publikování, informování o událostech a údajích. Tímto je problematické přesně vymezit, jak citovaný odstavec dobře uchopit a jak se k němu stavět. Jak tomu bylo v první zanalyzované komparaci masmédií, i nyní iROZHLAS přikládá ke svému článku pouze fotografie bez jiného audiovizuálního sdělení. Z obsahového hlediska se iROZHLAS drží stručné charakteristiky bez vedlejšího přiblížení koronavirové situace v jiných státech světa.

Opět je hlavním cílem ukázat a přiblížit publikovaná sdělení vymezenými masmédií v určitém období. V předchozí analýze byl zkoumán měsíc březen 2020 a nyní následuje analýza měsíce března 2021 z toho důvodu, že se jedná o uplynutí jednoho roku od prvních případů nakažených koronavirem na území České republiky. V prvním případě se jedná o sledovaný měsíc březen 2020 a zpravodajské servery iDNES.cz a iROZHLAS.

5.7.2 Březen 2021

Ve druhé části sledované analýzy publikovaných článků se zaměřuji na měsíc březen 2021 a následně posoudím zpravodajské servery.

Obrázek 7:

Počet publikovaných sdělení o covidu-19 za měsíc březen 2021 – iDNES.cz		Počet publikovaných sdělení o covidu-19 za měsíc březen 2021 – iROZHLAS	
1. 3. 2021	28	1. 3. 2021	22
2. 3. 2021	30	2. 3. 2021	27
3. 3. 2021	37	3. 3. 2021	21
4. 3. 2021	25	4. 3. 2021	18
5. 3. 2021	22	5. 3. 2021	23
6. 3. 2021	14	6. 3. 2021	14
7. 3. 2021	17	7. 3. 2021	12
8. 3. 2021	23	8. 3. 2021	18
9. 3. 2021	23	9. 3. 2021	22
10. 3. 2021	22	10. 3. 2021	19
11. 3. 2021	26	11. 3. 2021	18
12. 3. 2021	18	12. 3. 2021	16
13. 3. 2021	13	13. 3. 2021	15
14. 3. 2021	16	14. 3. 2021	8
15. 3. 2021	15	15. 3. 2021	18
16. 3. 2021	27	16. 3. 2021	18
17. 3. 2021	26	17. 3. 2021	18
18. 3. 2021	21	18. 3. 2021	20

19. 3. 2021	18	19. 3. 2021	13
20. 3. 2021	8	20. 3. 2021	14
21. 3. 2021	7	21. 3. 2020	14
22. 3. 2021	20	22. 3. 2021	23
23. 3. 2021	21	23. 3. 2021	19
24. 3. 2021	21	24. 3. 2021	20
25. 3. 2021	20	25. 3. 2021	20
26. 3. 2021	14	26. 3. 2021	12
27. 3. 2021	8	27. 3. 2021	12
28. 3. 2021	12	28. 3. 2021	14
29. 3. 2021	9	29. 3. 2021	7
30. 3. 2021	12	30. 3. 2021	10
31. 3. 2021	19	31. 3. 2021	13

(Zdroj: archivované zprávy iDNES.cz a iROZHLAS, 2021)

Jak dokládá tabulka (schéma 8), v porovnání s předchozím rokem (resp. měsícem březen 2020) je jasně patrné, že počet publikovaných informací, která informují o covid-19, jsou podstatně nižší. Obě sledovaná média deklarovala vydané zprávy v nižší frekvenci sdělení, i přes nová opatření či nové přírůstky nákazy. Z přiložené tabulky lze vyčíst, že velmi dominantní byly dny 2. a 3. března 2021. Můžeme vycházet z toho, že zpravodajský sever iROZHLAS nejvíce publikoval zprávy zabývající se koronavirem dne 2. 3. 2021, přičemž se jedná o 27 sdělení, zatímco portál iDNES.cz následující den (tj. 3. 3. 2021) zprostředkoval 37 článků týkajících se pandemie.

V analýze, která byla provedena v uchovávaných člancích, byly znovu zohledňovány všechny nové zprávy týkající se této situace. Je nutno konstatovat, že byla opět sledována klíčová spojení, kterými byly: koronavirus, pandemie, karanténa, rekordní případy, očkování, restrikce, prevence, opatření a nespočet dalších významných ukazatelů s tím souvisejících. Z celkové komparace zpravodajských serverů bylo i z hlediska subjektivního velmi obtížné určit, na jaké dny a okolnosti se zaměřit. Dle NetMonitor.cz dne 1. 3. 2021 navštívilo iDNES.cz 1 479 798 uživatelů, v případě iROZHLAS se jednalo o 308 376 uživatelských návštěvníků

(NetMonitor.cz, 2021). Zároveň v posledním dni v měsíci, 31. 3. 2021, bylo již jen 1 379 466 návštěvníků na IDNES.cz a na iROZHLAS skoro o polovinu méně uživatelů, 195 449 (NetMonitor.cz, 2021). Lze předpokládat, že menší počet čtenářů pramenil také z důvodu, že na konci března klesaly počty nakažených.

V tomto sledovaném období byly zprávy sepsány dle jejich zaměření, tedy na články související s koronavirem. Následně bylo zpracováno hodnocení. V empirické části práce je důležité zdůraznit vliv intermediálního nastolování agendy. Ve zvoleném období byl v rámci těchto dvou webů analyzován první den v měsíci (1. 3. 2021) a poslední den v měsíci (31. 3. 2021) zkoumaného období. Pro větší přiblížení byl sledován vývoj koronavirových zpráv mezi vymezenými dny.

Obrázek 8:

iDNES.cz / ZPRAVODAJSTVÍ Domáci Zahraničí Krimi Kraje Ekonomika Kultura Finance Věda
Domáci Volby Názory Koronavirus MediaHub NATO 100 let české egyptologie Speciály
Očima čtenářů

Přibylo 4 557 nakažených, o 496 více než v neděli minulý týden

1. března 2021 8:26

V neděli testy odhalily dalších 4 557 nakažených koronavirem. Je to o 500 víc než před týdnem a nejvyšší nedělní počet od 3. ledna. V sobotu hygienické stanice evidovaly 7 812 nových případů.

ilustrační snímek | foto: Profimedia.cz

Aktuálně je hospitalizováno 7 049 lidí. Počet případů v těžkém stavu je 1 507, což je o 200 víc než před týdnem. Informace vyplývají z webu ministerstva zdravotnictví.

Nemoci covid-19 je k nedělnímu dni nakaženo celkem 148 960 lidí. Je to nejvíc za celou dobu epidemie, která byla v Česku potvrzena poprvé přesně před rokem.

Online reportáž
10:35 Vážení čtenáři, vzhledem k nízké návštěvnosti...

iROZHLAS

DOMOV SVĚT EKONOMIKA SPORT KULTURA VĚDA KOMENTÁŘE ŽIVOTNÍ STYL
VOLBY POČASÍ VINOHRADSKÁ 12

Kde se nacházíte: iROZHLAS.cz / Zprávy z domova | Související témata: koronavirus Česko koronavirus v Česku koronavirus sčítavání Česko

Laboratoře zaznamenaly 4557 nakažených. S koronavirem se potýká skoro 150 tisíc lidí

V neděli v Česku přibylo 4557 případů nákazy koronavirem. Je to o 500 víc než před týdnem a nejvyšší nedělní počet od 3. ledna. S nakaženou se nyní potýká 148 960 lidí, což je nejvíc za celou dobu epidemie, která byla v Česku potvrzena poprvé přesně před rokem. Za rok zemřelo v souvislosti s nemocí covid 20 469 lidí, jenom za únor bylo obětí téměř 3800, což je třetí nejhorší měsíc po listopadu a lednu. Vyplývá to z dat ministerstva zdravotnictví.

SLEDUJEME ONLINE Praha 8:52 1. března 2021

V lékárně | Foto: Michaela Danelová | Zdroj: iROZHLAS.cz

V nemocnicích je s covidem ve vážném stavu přes 1500 pacientů. Poslední dostupná data z neděle ukazují 1507 pacientů v vážném stavu, což je o 200 víc než před týdnem. Celkem je v nemocnicích s covidem 7049 lidí.

Za rok od prvních potvrzených případů se koronavirus v Česku prokázal u 1 240 051 lidí.

Reprodukční číslo kleslo o čtyři setiny na 1,15 a je nejnižší za posledních 11 dnů. Pokud je údaj nad jedna, epidemie zrychluje.

Online reportáž

ZPRÁVY, KTERÉ JSTE NEČETLI

- Absence přímých důkazů zneemožní vyšetření havárie na Face Bečvě, říká vědec: Hruška
- Zastoupení žen a mladých je v české sněmovně podprůměrné. Pestrost navýšujeme hlavně kroužkováním
- Plat pár tisíc a místo penze možná dříve smrt. Do malého obvodu na Volze putují hlasy Rusů z Česka
- Vakcíny Pfizer bude do ordinací praktičtí rozvážet firma Avonier. Vyhrála zpožděný tender
- Exprezident Klaus opustil nemocnici. Hospitalizován byl od úterý kvůli vysokému tlaku

(Zdroj: iDNES.cz a iROZHLAS. Publikované články 1. 3. 2021)

Ze dne 1. 3. 2021 byly zvoleny články, které odkazují na vývoj a informování o nových denních případech nákazy. Z úvodního perexu je prokazatelné, jak každé médium publikuje nové informace. Obě média informují o zaznamenání případů. Úvodní fotografie, charakterizující téma článku, odpovídají obsahu. Následně lze polemizovat, jak jednotlivý nadpis může zapůsobit na čtenáře.

Portál iROZHLAS v článku uvádí a rekapituluje počty nakažených v nemocnicích, celkový počet nakažených onemocněním v České republice a závěr článku je zaměřen na online

reportáž z jiných států, komunikaci politických subjektů směrem k veřejnosti či jiným subjektům. Zpravodajský portál iDNES.cz také informuje čtenáře o nových přírůstcích nakažených s ohledem na to, že zmiňuje, o kolik více je nakažených oproti předchozímu týdnu. Dále článek zpravuje o počtech hospitalizovaných v nemocnicích či o celkovém počtu nakažených od začátku epidemie v České republice. Obě média ve svých článcích publikují online reportáž rekapitulující nové informace. Jak tomu bylo i v první analýze masmédií, portál iDNES.cz na závěr přikládá audiovizuální obsah k tématu.

Obrázek 9:

The image shows two news articles side-by-side. On the left is an article from iDNES.cz, dated 31. března 2021, with the headline 'Jen přišli do praxe, už potkali smrt. Nespíme, část chce skončit, líčí medicí'. It features a photograph of a healthcare worker in a full blue protective suit and mask. On the right is an article from iROZHLAS, dated 19.26 31. března 2021, with the headline 'Blatný pohrozil, že se školy otevřou jen na týden, pokud se lidé o Velikonocích utrhnou ze řetězu'. It features a photograph of Jan Blatný wearing a face mask and gesturing with his hand.

(Zdroj: archivovaná sdělení iDNES.cz a iROZHLAS, 2021)

V poslední obsahové komparaci byly zvoleny články s odlišnou tematikou. První vybraný článek vydal portál iDNES.cz, který informuje o medicích. Nadpis článku působí velmi intenzivně na emoce: „*Jen přišli do praxe, už potkali smrt. Nespíme, část chce skončit, líčí medicí*“ (iDNES.cz, 2021). Publikovaný článek pojednává o těžkých pracovních situacích, které medicí v koronavirové době pociťovali. Úvodní ilustrační fotografie poskytuje efekt autentičnosti, který potenciálně může působit na čtenářské publikum. V článku jsou uvedeny výroky jednotlivců, kteří situaci popisují. Strukturovaný obsah článku je velmi důsledný i z hlediska přiloženého videa, které ukazuje tzv. *covidárium motolské nemocnice* (iDNES.cz, 2021).

Další článek, které byl zvolen, patří portálu iROZHLAS, jenž publikoval nové informace od tehdejšího ministra zdravotnictví p. Blatného. Titulek zní následovně: „*Blatný pohrozil, že se školy otevřou jen na týden, pokud se lidé o Velikonocích ,utrhnou ze řetězu‘*“ (iROZHLAS, 2021) a jeví se jako zavádějící. Úvodní fotografie článku ilustruje situaci. Profilový obsah článku je krátký, ovšem působí pro společnost výstražně. Jednalo se o reagování na možné porušování protiepidemických opatření.

5.8 Výsledky analýzy

Ze zpracovaného porovnání a následující analýzy sdělení zpravodajských serverů, která byla publikovaná v měsících březen 2020 a březen 2021, dochází tato práce k závěru, jenž je předkládán v této kapitole. Ve zpracovaných odstavcích je patrné, že obě masmédiá prezentovala sdělení rozličným způsobem. Odlišnosti, spočívající v mediálním poklesu počtu publikování mediálních obsahů o koronakrizi, se nedají jasně vyjádřit, pokud k tomu nejsou podloženy reálnými podklady z různých analyzovaných dat. Je ovšem ze všech schémat jednoznačné, že je rozdíl mezi počátkem a koncem zvolených období co do počtu sdělení. Ačkoli docházelo k větším výkyvům v celkových podílech koronavirových zpráv mezi jednotlivými dny, postupná klesající tendence je zřejmá jak v prvním sledovaném období, tak ve druhém. Z provedené analýzy není tedy jasné, kolik zpráv bylo celkově publikováno, tedy jak velká část byla přisuzována koronavirové situaci.

Médií, která se zabývala koronavirem, bylo mnoho. Ovšem jednalo se především o články související s ukazateli závažné situace, tedy denní počty nakažených, vyléčených, zemřelých. V analýze bylo důležité neopomenout zdravotnické prostředky značící boj proti koronaviru (respirátory, dezinfekce, testy, vakcíny). Mimo uvedené byla mezi tato mediální sdělení zařazena témata, která se netýkají koronavirové nákazy, ale s koronavirovým onemocněním souvisejí. Jednalo se například i o vydaná vládní opatření. Z analýzy nevyplývá žádné konkrétní hodnocení ani vyjádření, jakým způsobem mohlo docházet k působení masmédií na společnost. Komparace a analýza se zabývala mediální reflexí, která pojednávala o koronavirové situaci. S odkazem na jmenovité empirická část bakalářské práce posuzovala a reflektovala vymezený mediální obsah zpravodajských portálů. Původně bylo vycházeno z předpokladu, že odlišnost sdělení bude vyšší a stanovené otázky bude možné jednoznačně zodpovědět. Avšak vzhledem k velkému množství obsahů a množství textu bez odborných podkladů a dat nelze tuto kategorii představit jako zřetelný zdroj odpovědi vlivu masmédií.

Cílem této práce bylo na základě stanovených parametrů přiblížit mediální reflexi v koronavirové době analýzou dvou zpravodajských subjektů. Výzkum však nesledoval příčiny a důsledky, ale pouze reflektoval mediální sdělení v souvislosti s koronavirovou krizí v České republice. Zároveň poukázal na to, že rozbor vybraných zpravodajských článků může být nástroj k budoucím rozborům, týkajících se pandemické situace nejen v České republice, ale také ve světě.

6 Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala vlivem koronavirové krize v mediální oblasti v určitém časovém období. Z provedené analýzy vyplývá, že vybrané zpravodajské servery vydávaly ve sledovaném období v různých frekvencích zprávy s podobným rozsahem a obsahem. Obě sledovaná masmédiá měla jinou reálnou návštěvnost v těchto obdobích, přestože ve druhém vymezeném období, březnu 2021, se jednalo o větší a dost složitější pandemickou situaci nežli v předchozím roce 2020. Zároveň se mediální subjekty neodchylují od struktury svých článků. Výsledky analýzy zpravodajských serverů ukázaly celkový podíl koronavirových zpráv, který v časovém horizontu postupně klesal. Média, zejména pak co do počtu vydaných zpráv, se měnila v průběhu období, z vysoké kvantity publikovaných sdělení na menší nabízený obsah.

Následně se povaha informací pozměňovala tak, jak se společnosti dostávalo nových informací. Jednoduše řečeno, k poklesu sdělení docházelo v součinnosti dle klesajících počtu nakažených a postupnému poklesu mediálního zájmu. I přesto, že byly vybrány měsíce březen 2020 a březen 2021, tedy ty v kontextu pandemické situace velmi klíčové, postupně docházelo ke zlepšení situace nejen v České republice, ale i ve světě. Celá schémata byla popsána subjektivním náhledem s dostupnými online daty odkazujícími na koronavirovou situaci. V současné době se snaží média oslovit sledovatele ve velké míře pomocí internetu i sociálních sítí. V teoretické části práce o nich bylo více pojednáno a v praktické části se analytický rozbor opíral převážně právě o zprávy publikované v internetovém zpravodajství.

Závěrem je třeba říci, že tvrzení, které je v úvodu popsáno, nadále platí. Určitý vliv masových médií na pohled a postoj sledovatelů je v zásadě skoro jednoznačný, neboť již z podstaty médií plyne, že jsou zprostředkovatelem a mezníkem nových sdělení mezi aktuálními koronavirovými zprávami a čtenáři, posluchači či diváky na straně druhé. Tím, jak média zpracovávají a zprostředkovávají různá témata, mohou působit na postoje a rozhodnutí. Důležité ale je poznamenat, že občané nejsou pouze a výhradně vystaveni informacím z médií. Jedná se pouze o to, jak čtenáři budou brát v úvahu informace z médií, jak s nimi budou dále pracovat a porovnávat je.

7 Seznam použitých informačních zdrojů

7.1 Odborné publikace

BREZINA, Ivan. *Média a moc*. Praha: Votobia, 2000. ISBN 80-7220-085-2.

HONZÁK Radkin, DRBAL Karel, CÍLEK Václav a kol. *Doba koronavirová*. Praha: 2020, Zed' s. r. o. ISBN 978-80-907674-4-7

HOLUB, Petr. *Koronavirus: falešný poplach*. Praha: Echo Media, 2020. ISBN 978-80-907406-1-7.

JEŠUTOVÁ, Eva a kol. *Od mikrofonu k posluchačům: Z osmi desetiletí českého rozhlasu*. Praha: Český rozhlas, 2003. ISBN 80-8672-00-9.

JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbora. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-807-3672-874.

KLAUS, Václav. *Ekonomické aspekty koronakrize*. Institut Václava Klause: 2020. ISBN: 978-80-754-2063-3.

KEISLER, Ivo, LOBOTKA, Andrej a KOTULKOVÁ, Lenka. *Covid-19: přijatá opatření a náhrada újmy*. Praha: WoltersKluwer, 2020.

KRASTEV, Ivan. *Už je zítra? Aneb jak pandemie mění Evropu*. Praha: Karolinum, 2020. ISBN: 978-80-246-4647-3.

KUBAL, Michal a GIBIŠ, Vojtěch. *Pandemie*. Zlín: 2020. ISBN: 978-80-766-2047-6.

LÉVY, Bernard-Henri. *Virus, ze kterého šílíme*. Kalich: 2020. ISBN: 9788070172865.

MCCOMBS, Maxwell. *Agenda setting: nastolování agendy – masová média a veřejné mínění*. Praha: Portál, 2009. ISBN: 978-80-7367-591-2.

MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 2009. ISBN: 978-80-7367-574-5.

MUSIL, Martin. *Masmédia a publicita*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN: 80-245-0872-9.

OSVALDOVÁ, Barbora a HALADA, Jan. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3., rozš. vyd. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-807-2772-667.

REIFOVÁ, Irena a kol. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha. Nakladatelství Karolinum. 2011.

REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. ISBN: 80-7178-926-7.

7.2 Internetové zdroje

Archiv publikovaných článků iDNES.cz. *iDNES.cz* [online]. - <https://idnes.cz/zpravy/archiv>

Archiv publikovaných článků iROZHLAS. *iROZHLAS* [online]. <https://www.irozhlaz.cz/zpravy-archiv>

AMI Digital Index: Na sociálních sítích je většina Čechů, i těch nad 60 let. - Mediář *Mediář – Média, marketing, maloobchod*[online]. Copyright News Media, 2011 [cit. 2021-08-20]. Dostupné z: <https://www.mediary.cz/ami-digital-index-na-socialnich-sitich-je-vetsina-cechu-nad-60-let/>

COVID may have taken “convoluted path” to Wuhan. WHO team leader says / Reuters. *Breaking International News & Views /Reuters* [online]. Copyright 0 Reuters. All Rights Reserved. [cit. 2021-08-14]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/idUSKBN2A90CQ>

Doporučení pro veřejnost, COVID.19, SZÚ. *SZÚ* [online]. Copyright 2007]. [cit. 2021-08 14]. <http://www.szu.cz/tema/prevence/doporuceni-pro-verejnost-2019-ncov>

Duševní hygiena - Covid Portál. *Covid Portál /Vládní opatření lidskou řečí* [online]. Copyright Ministerstvo zdravotnictví [cit. 2021-09-12]. Dostupné z: <https://covid.gov.cz/situace/psychologicka-pomoc/dusevni-hygiena>

Italian daily coronavirus deaths jump 31% to 827 / Reuters. *Breaking International News & Views /Reuters* [online]. Copyright 0 Reuters. All Rights Reserved. [cit. 2021-08-17]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-italy-tally-idUSKBN20Y2U6>

Italian daily coronavirus deaths jump 31% to 827 / Reuters. *Breaking International News & Views /Reuters* [online]. Copyright 0 Reuters. All Rights Reserved. [cit. 2021-08-17]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-italy-tally-idUSKBN20Y2U6>

iROZHLAS – spolehlivé a rychlé zprávy. *iROZHLAS – spolehlivé a rychlé zprávy* [online] [cit. 2021-08-13] Dostupné z: https://www.irozhlaz.cz/zpravy-domov/koronavirus-cesko-v-cesku-cr-demonstrace-praha-opatreni_2012061509_ako

Izolace - Covid Portál. *Covid Portál /Vládní opatření lidskou řečí* [online]. Copyright Ministerstvo zdravotnictví [cit.2021-08-14]. Dostupné z: <https://covid.gov.cz/situace/onemocneni-obecne-o-opatrenich/izolace>

Jak je možné, že byla vakcína vyvinuta tak rychle? - Covid Portál. *Covid Portál /Vládní opatření lidskou řečí* [online]. Copyright Ministerstvo zdravotnictví [cit. 2021-08-14].

Dostupné z: <https://covid.gov.cz/situace/informace-o-vakcine/jak-je-mozne-ze-vakcina-byla-vyvinuta-tak-rychle>

Jednání Vlády ČR 17. dubna 2020 - Vláda České republiky. *Úvodní stránka / Vláda ČR* [online] [cit. 2021-08-16]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii-koronaviru---rok-2020-186999/#duben>

Jednání Vlády ČR 30. září 2020 – Vláda České republiky. *Úvodní stránka / Vláda České republiky* [online] [cit. 2021-08-16]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii-koronaviru---rok-2020-186999/#zari>

Jednání Vlády ČR 19. března 2020 - Vláda České republiky. *Úvodní stránka / Vláda ČR* [online] [cit. 2021-10-17]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-rozhodla-o-povinnosti-nosit-mimo-domov-ochranne-prostredky-a-vyclenila-seniorum-cas-pro-nakupovani-potravin-180451/>

JIANG, J., CHEN, E., YAN, S., LERMAN, K., & FERRARA, E. (2020). Political polarization drives online conversations about COVID-19 in the United States. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 2(3), 200-211. <https://doi.org/10.1002/hbe2.202>

Kdy nová média mohou být zároveň média masová. – Mediář. *Mediář – Média, marketing, maloobchod*[online]. Copyright News Media, 2011 [cit. 2021-07-25]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/kdy-nova-media-mohou-byt-zaroven-media-masova/>

Koronavirus: Přehled hlavních dezinformačních sdělení – Terorismus a měkké cíle. *Úvodní strana Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Copyright Ministerstvo vnitra České republiky. Všechna práva vyhrazena. [cit. 2021-08-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/koronavirus-prehled-hlavnich-dezinformacnich-sdeleni.aspx>

MILLER, J. (2020). Psychological, Political, and Situational Factors Combine to Boost COVID-19 Conspiracy Theory Beliefs. *Canadian Journal of Political Science*, 53(2), 327-334. <https://doi.org/10.1017/S000842392000058X>

NetMonitor, *Sdružení pro internetový rozvoj*. Online data (OLA) [online]. Aktualizováno 19. 8. 2021 [cit. 2021-08-20]. Dostupné z: <https://www.netmonitor.cz/online-data-ola>

Nová média (asi) změní svět. - Mediář [online]. News Media, 2011 [cit. 2021-07-06]. Dostupné z: <http://www.mediar.cz/nova-media-asi-zmeni-svet/>

Od prvních nakažených k dvaceti tisícům zemřelých. Český rok s koronavirem den po dni. / iROZHLAS – spolehlivé zprávy. iROZHLAS – spolehlivé a rychlé zprávy [online]. Copyright 1997 [cit. 2021-08-16]. Dostupné z: https://www.irozhlaz.cz/zpravy-domov/koronavirus-covid-cesko-ockovani-testovani-vakciny-epidemie-andrej-babis-jan_2103010705_ace

Obtěžující pravidla jsou mi volná, flákanec byl zásah vyšší moci, říká poslanec Volný /DVTV – první internetová televize. *DVTV – první internetová televize* [online] [cit. 2021-08-20]

Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/video/obtezujici-pravidla-mi-jsou-volna-flakanec-byl-zasah-vyssimoci-rika-poslanec-volny>

Odpůrce roušek a očkování Václav Klaus má covid. Léčit se bude doma. Lidovky.cz, 2021 [online] [cit. 2021-08-13] Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/odpurce-rousek-a-ockovani-vaclav-klaus-ma-covid-lecit-se-bude-doma.A210223_174441_in_domov_vag

Questions and answers on COVID-19: Basic facts. Redirecting to <https://www.ecdc.europa.eu/en/> [online]. Copyright European Centre for Disease Prevention and Control [cit. 2021-08-13] Dostupné z: <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/questions-answers/questions-answers-basic-facts>

Propaganda a dezinformace spojené s koronavirem jedou naplno. V Rusku i v Česku - HlídacíPes.org. *Žurnalistika ve veřejném zájmu – HlídacíPes.org* [online]. 2022 HlídacíPes.org [cit. 2021-09-12]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/propaganda-a-dezinformace-spojene-s-koronavirem-jedou-naplno-v-rusku-i-v-cesku/>

Příznaky – Covid Portál. *Covid Portál /Vládní opatření lidskou řečí* [online]. Copyright Ministerstvo zdravotnictví [cit. 2021-08-14]. Dostupné z: <https://covid.gov.cz/situace/onemocneni-obecne-o-opatrenich/priznaky>

RRTV. *Document Moved* [online] [cit. 2021-07-06]. Dostupné z: <https://www.rrtv.cz/cz/Default.aspx>

Policie se zabývá poslancem Volným, odmítá nosit ve sněmovně roušku. Feri ho nazval ‚sobeckým idiotem‘ / iROZHLAS – spolehlivé zprávy. *iROZHLAS – spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. Copyright 1977 [cit. 2021-08-21]. Dostupné z: https://www.irozhlaz.cz/zpravy-domov/poslanec-lubomir-volny-odmita-nosti-rousku-dominik-feri-prestupek-policie_2101211632_vis

Úvodní stránka / SPIR [online]. Copyright [cit. 2021-08-20]. Dostupné z: https://www.spir.cz/sites/default/files/prilohy/Cesi_Online_2020_Infografika_SPIR.pdf

‘V jednu chvíli se všechno sesypalo.’ Pětina lidí během pandemie trpí většími pocity úzkosti a depresemi / iROZHLAS – spolehlivé zprávy. *iROZHLAS – spolehlivé zprávy* [online]. Copyright 1997 [cit. 2021-08-17]. Dostupné z: https://www.irozhlaz.cz/zivotni-styl/zdravi/dusevni-zdravi-zivot-behem-pandemie-deprese-koronavirus_2103021235_dok

TSUI PT, KWOK ML, YUEN H, et al. *severe acute respiratory syndrome: clinical outcome and prognostic correlates. Emerg Infect Dis* 2003; 9: 1064–1069. doi:10.3201/eid0909.030362

Van Holm, E., Monaghan, J., Shahar, D. C., Messina, J. P., & Surprenant, C. (2020). The impact of political ideology on concern and behavior during COVID-19. *SSRN* [online]. [cit. 2021-08-20] Dostupné z: <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3573224>

Tisková konference po jednání rozšířeného předsednictva Bezpečnostní rady státu, 10. března 2020 - Vláda České republiky. *Úvodní stránka / Vláda ČR* [online] [cit. 2021-08-16]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-konference/tiskova-konference-po-jednani-rozsireneho-predsednictva-bezpecnostni-rady-statu--10--brezna-2020-180194/>

Tisková konference po mimořádném jednání vlády, 12. března 2020 - Vláda České republiky. *Úvodní stránka / Vláda ČR* [online] [cit. 2021-08-16]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zpravodajstvi-nouzovy-stav.aspx>

WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard /WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard With Vaccination Data. WHO / *World Health Organization* [online]. Copyright [cit. 2021-08-14] Dostupné z: <https://covid19.who.int/table>

WHO Director – General’s opening remarks at the media briefing on COVID-19 – 11 March. 2020. WHO / *World Health Organization* [online]. Copyright [cit. 2021-08-14] Dostupné: <https://www.who.int/director-general/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>

37/1995 Sb. Zákon o neperiodických publikacích. *Zákony pro lidi – Sbírká zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 2021-07-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-37>

46/2000 Sb. Tiskový zákon. *Zákony pro lidi – Sbírká zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright AION CS, s.r.o. 2010 Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-46#cast1>